

Thorsdagen den 7 Maj.

Kl. 6 e. m.

§ 1.

Förhandlingarne under detta sammanträde leddes af Herr vice Talmannen.

§ 2.

Protokollet för den 30 nästlidne April och återstående, förut icke justerade protokollsutdrag för den 6 innevarande månad upplästes och godkändes.

§ 3.

Föredrogs Bevillnings-Utskottets Memorial N:o 20, i anledning af Kamrarnes skiljaktiga beslut angående beräkningen af tullmedlen.

Den i Memorialet innehållna voteringspropositionen godkändes; och tillkännagaf Herr vice Talmannen, att den gemensamma omröstningen öfver denna voteringsproposition komme att ega rum vid början af sammanträdet nästa lördag. Protokollsutdrag rörande den nu godkända voteringspropositionen blef genast justerad.

§ 4.

Företogs till afgörande Lag-Utskottets Utlåtande N:o 36, i anledning af väckta motioner om ändring i gällande skogslagstiftning.

Utskottets hemställan å sidan 6, i anledning af Herrar Ribbings och Wigardts motioner.

Bifölls.

Det af *Utskottet å sidan 10—12* framställda förslag till förordning om åtgärder till förekommande af skogsförödelse blef dernäst i sin helhet föredraget. Efter detsammans uppläsning yttrade:

Herr Sven Hansson: Jag har icke kunnat underlåta att begära ordet för att uttala mina betänkligheter med afseende å det, jag må säga, kostliga lagförslag, som här föreligger. För icke längesedan var det inom denna Kammare fråga om att kommunalstyrelsens ordförande icke skulle anses kompetent att bedöma, huruvida en skjuten fogel vore en hök eller ej, ja man trodde honom knappt kunna skilja en hök och en kråka. Nu

har man dock i 7 § af detta författningsförslag velat gifva kommunalstyrelsen ett sådant uppdrag eller förelägga den ett sådant problem, som knappt någon vetenskapsman ännu kan anses hafva varit i stånd att lösa, då man tror kommunalstyrelsen vara kompetent att bedöma, i hvad mån skogens nedfällning inverkar på klimatet eller växtligheten. Ehuru jag vid det föregående tillfälle, jag omnämnde, försvarade ordförandens i kommunalstyrelsen förmåga att bedöma, om en skjuten fogel var en roffogel eller ej, anser jag dock hvarken kommunalstyrelsen eller dess ordförande, hvilken väl måste erkännas vara själen deri, i någon mån kunna fylla hvad man här af dem kräver.

I § 1 heter det, att den af naturen till skogsbörd egnade mark skall dertill bibehållas, der den ej odlas till åker eller äng, eller afrödjes till nödig beteshage, eller för annat ändamål, som nödigt eller nyttigt är. Nu är det dock att märka, det all jord väl från början varit af naturen egnad till skogsbörd; derom lärer förmodligen icke finnas mer än en tanke. Men på samma gång Utskottet genom ett dylikt generelt uttryck velat skydda skogen för nedhuggning, har den dock medgifvit en begränsning i detta skydd genom tillägget, att skogen får afrödjas, blott det sker för något nyttigt ändamål, ja till och med för att anskaffa betesmark, — ett tillägg af den beskaffenhet att det gör hela det förut stadgade förbudet för skogsafverkningen af noll och intet värde.

Den andra paragrafen, som säger, att, när skogen blifvit så sköflad eller förödd, att dess återväxt omöjliggöres eller äfventyras, förbud skall utfärdas för dess vidare anlåtande för annat än husbehof, synes mig äfven högst egendomlig. Det omtalade förbudet torde nemligen vara helt och hållet öfverflödigt, sedan skogsafverkningen gått så långt som der blifvit förutsatt, ty då är ett tillräckligt förbud faktiskt gifvet för vidare afverkning, kanske till och med för husbehof.

Den 5 § är den enda, med hvilken jag möjligen skulle kunna förlika mig, ty för dess antagande finnes åtminstone något skäl, men jag tror dock, att den ingriper så långt i den enskilda eganderätten, att det kanske är klokast undvika ett dylikt stadgande uti vår skogslagstiftning. De följande paragraferna torde hafva det felet att göra skogens existens och på samma gång egarens rätt till sin egendom beroende på administrativa myndigheters åtgärd. Allt skulle bero på dessa myndigheters pröfning och godtfinnande, utan att egaren finge i laglig ordning bevisa hvad som verkligen vore hans rätt och med sanna förhållandet öfverensstämmande, något som synes mig alltför vådligt, då man vet, huru godtyckliga de administrativa myndigheternas beslut i dylika fall ofta kunna vara.

På de skäl, jag sålunda i korthet antydt, yrkar jag afslag å Utskottets förslag i dess helhet.

Herr *Rudberg* och Herr *Ola Månsson* samt många andra ledamöter instämde.

Herr *Ola Jönsson*: Ingen lärer högre än jag önska en bättre ordnad skogshushållning, men jag tror ej, att detta mål vinnes genom bifall till Utskottets förslag. Om deremot Staten bättre vårdar sina skogar och anslag lemnas för inköp af till skogskultur tjenlig jord, såsom vid

denna riksdag varit ifrågasatt, samt derjemte den enskilda skogshushållningen på lämpligt sätt uppmuntras, tror jag, att allt detta, i förening med en allmännare insigt om nyttan och fördelen af en väl vårdad skog, skall hos oss framkalla en bättre skogshushållning, än man kan åstadkomma genom några tvångsåtgärder, hvilka alltid äro obehagliga, hvarhelst de förekomma, och därför böra undvikas så länge möjligt är. Mången torde erinra sig den tid, då Kronan i vårt land egde dispositionsrätten öfver all ekskog. Aldrig har ekskogen varit sämre vårdad än under den tiden. Huru svårt det är att lagstifta på detta område, finner man snart, om man blott kastar ögonen på detta Utskottets förslag, ty redaktionen af detsamma är ingenting mindre än lycklig. Jag säger detta icke såsom något klander mot Lag-Utskottet, hvars förmågor äro både kända och erkända, utan endast för att visa, att, då man bygger på en falsk grund, hela byggnaden blir förfelad, huru skicklige byggmästarna än äro.

I likhet med hvad den förste talaren anmärkt, finner jag första paragrafen högst besynnerlig, då den tillåter, att skogen får afrödjas till nödig beteshage. Det är dock tydligt, att all jord, hvarpå skogen växer, kan användas åtminstone till betesmark, så vida icke skogen skulle växa på kala klippan, hvilket är omöjligt, ty skog likasom all annan växtlighet fordrar en jordmån att slå sina rötter uti. Således lägger denna paragraf intet hinder i vägen för nedhuggning af all möjlig skog. Flera tvetydigheter och oegentligheter förekomma äfven i de följande paragraferna, som stå i sammanhang med den första, och därför vill jag för min del afslå första, andra, tredje, fjerde, sjunde, åttonde, nionde och tionde paragraferna jemte den föreslagna förändringen i skiftesstadgan. Deremot kan jag, i motsats till den förste talaren, icke förstå hvarföre man skulle afslå femte paragrafen, som onekligen innehåller ett godt och helsosamt stadgande. En dylik begränsning i tiden för upplåtelse af afverkningsrätt till skog, så att sådana aftal icke få slutas för längre tid än 10 år, kan icke anses såsom något obehörigt intrång på den enskildes rätt. Den som icke på den tiden hinner afverka all skog på det område, hvarå han fått afverkningsrätten sig upplåten, kan gerna nöja sig med, att en del af skogen får kvarstå. Afven den sjetta paragrafen anser jag böra bibehållas. Man säger visserligen att, äfven om ett dylikt stadgande icke finnes, det i allt fall står den enskilde fritt att ställa sin skog under allmän uppsigt; ja, det kan nog vara rätt, men det skadar icke, att man genom en särskild lag ger en antydning derom, att det icke är förbjudet eller illa sedt, om den enskilde vill begagna Statens biträde för ordnande af sin skogshushållning. Emot antagandet af dessa båda paragrafer kommer troligen den invändning att göras, att förslaget derigenom skulle alltför mycket stymmas, och att det vore bättre afslå alltsammans, men jag ber få fästa uppmärksamheten derpå, att dessa paragrafer äro alldeles fristående och icke ega något sammanhang med hvad Utskottet i de öfriga paragraferna hemställt, hvarföre jag tror, att dessa båda paragrafer kunna särskildt hos Kongl. Maj:t anmälas och lämpligen uti en särskild förordning promulgeras.

På dessa skäl yrkar jag afslag å samtliga paragraferna samt tillägget i fråga om skiftesstadgan, utom 5 och 6 §§, hvilka jag, för min del, vill bifalla; anhållande jag om proposition å detta mitt yrkande.

Herr Wigardt: Då Lag-Utskottet i första punkten afstyrkt min med Herr Ribbings likartade motion och Kammaren gifvit sitt bifall till Utskottets hemställan, kan det naturligtvis icke vara min mening att söka åstadkomma någon ändring i detta beslut eller ens att deremot nu framställa några anmärkningar, men då Utskottet, i stället för att föreslå någon åtgärd, som skulle kunna hindra förödelser af Statens skogar, tillstyrkt en inskränkning i den enskildes rätt att disponera öfver de honom tillhöriga skogsmarker, anser jag mig böra protestera mot ett dylikt steg, som säkerligen skulle framkalla stor ovilja inom landet, och, efter hvad jag med visshet känner, skulle, åtminstone inom den ort jag tillhör, betraktas såsom ett ytterst obehörigt intrång på den enskilda egenderrätten. Gerna medgifver jag, att, såsom de föregående talarne redan påpekat, § 1 icke är så vådlig, då skogens afverkning tillåtes, så snart det sker för något nyttigt ändamål, hvilket naturligtvis kan tolkas ganska vidsträckt, såsom Utskottet äfven gjort, då det anser skogens af-rödning kunna medgifvas äfven för att erhålla betesmark, hvartill all skogsmark torde lämpa sig, åtminstone om det blott är fråga om betesmark för t. ex. får eller getter. Men jag tror likväl, att denna paragraf skulle kunna föranleda särdeles obehagliga tvister, hvaraf advokater och domare möjligen kunde draga nytta, men hvarpå den enskilde skulle blifva lidande. Då jag sålunda icke kan finna Utskottets förslag vara rättvist och billigt, yrkar jag afslag derå i dess helhet, ehuru jag, hvad särskildt den femte paragrafen angår, icke har något synnerligt att deremot invända.

Herr Matts Pehrsson: Såväl denna som den föregående riksdagen har jag i allmänhet varit tyst och åtnöjt mig med att höra på diskussionerna, ty det har talats så förskräckligt i alla fall, men då ett lagförslag sådant som detta blifvit föredraget, är det mig omöjligt att stillatigande låta det passera. I fråga om första punkten vill jag anmärka, att den innehåller ett högst egendomligt uttryck: "den af naturen till skogsbörd egnade mark". Det lärer väl icke, såsom en talare redan anmärkt, lida något tvifvel, att icke all mark från början varit af naturen egnad till skogsbörd. Hela gången af den framskridande odlingen består ju uti att förvandla skogsmark till åker, och jag har sjelf odlat ganska mycken skogsmark och dervid påträffat en för odling särdeles tjenlig jordmån. Ja, denna förvandling från skog till åker sker undan för undan, generation för generation, så att nog låter det besynnerligt, att den af naturen till skogsbörd egnade jord skulle dertill bibehållas. Icke heller andra paragrafen saknar sina besynnerligheter, men i den tredje har man gått så långt, att man gjort förslaget alldeles omöjligt. Hvem är väl kompetent att bedöma, huruvida skogens nedfällning kan lända till men för klimatet eller växtligheten? Kanske vetenskapsmannen kan säga det, men jag tviflar på, att skogen blir bättre skött, om vetenskapsmännen skola göra det, än om jordbrukarne sjelfve ordna sin skogshushållning. Den som är mån om skogen och häfdar den såsom sig bör, kan ej vara särdeles benägen för ett förmynderskap för sig, så beskaffadt som detta. Jag vill icke bestrida, att mycken skogsförödelse skett i sammanhang med laga skiftena, men dertill äro Rikets Ständer sjelfva skuld genom 1827 års

skiftesstadga. Jag har i många år sutit såsom ledamot uti egodelningsrätt, och dervid funnit, att det finns ingen hjälp för skogens ödeläggelse vid många skiften, och detta förhållande är det hvaröfver man i synnerhet beklagat sig i landet. Deri ligger nemligen största ödan för skogen, men en annan sak är, att, då någon köpt en egendom, större eller mindre, hans eganderätt skall sättas på ett så hårdt prof som Utskottet föreslagit. Ja, detta förslag synes mig ega ett visst syskontycke med lifegenskapen i Ryssland, men då man der börjat att på sednare tider jemka med lifegenskapen, förefaller det mig besynnerligt, att man här vill gå i motsatt riktning och försöka att likasom taga bort en del af den enskilda eganderätten, och jag befarar verkligen att, om detta förslag blefve lag, stora osämjor och för sambället farliga vådor deraf kunde uppstå. I fjerde paragrafen tycks man vilja likasom smeka egaren om munnen genom utsigten att kunna återfå dispositionsrätten till skogen, ehuru han snart kan mista den igen, om vederbörande icke äro belättna med hans sätt att sköta skogen.

Hvad femte och sjetta paragraferna angår, kan motionären visst hafva rätt, för så vidt fråga är om särskilda delar af landet, men olägenheten ligger deri, att man velat göra till en allmän föreskrift hvad som endast är tillämpligt på en viss del, hvarföre en viss våda torde vara förenad äfven med antagandet af dessa båda paragrafer. Det har också visat sig, att, då motionären förut väckt motion i samma anda, ingen, så vidt jag kan påminna mig, höjt sin röst till försvar deraf. Jag hoppas, att ej heller nu många skola göra det. Uti de följande paragraferna har man gått så långt, att man begärt, det egaren, sedan han gjort slut på sin skog, skall underhålla ett slags resenärer, hvilka skulle hafva i uppdrag att undersöka huru egaren förfarit med sin egendom. Ja, nog kunde den här lagen blifva en god sak för dylika hejdukar, hvilka, sedan de legat några veckor på ett ställe, skulle resa utan att hafva utträttat något egentligt gagn. Det enda goda en sådan lag skulle medföra vore att dessa personer vore födda under en tid på skogsegarens bekostnad, ty efter någon betalning fick han kanske se sig om.

Alla dessa paragrafer förtjena således sitt öde, och berodde det på mig, skulle det icke dröja länge innan de voro lyckligt och väl expedierade. Innan jag slutar, vill jag dock framställa en fråga: Om, genom de här föreslagna skyddsåtgärderna, skogen skulle så betydligt tillväxa, att det blefve riktigt öfverflöd på skog, hvem skulle få tillgodogöra sig något af detta öfverflöd? Derom nämner förslaget ingenting. Skulle någon annan än egaren få det, vore sådant särdeles obilligt, men kanske icke heller egaren får någonting deraf? Kanske skogen blir alldeles utan egare och utan användning, så vida meningen icke är att köra den till Upsala, för att dermed värma de lärde gubbarne. Jag vet icke hvad meningen är, och icke blir man heller mycket klok på Utskottets förslag. Man skulle nästan kunna tro, att Utskottet, vid nedskrifvandet af sitt förslag, lidit af hjernfeber, och ett på sådant sätt tillkommet förslag torde väl icke vara skäl att bifalla, hvarför jag äfven yrkar afslag derå.

Herr Dofsén: Utan att vilja klandra Lag-Utskottet för detta lagförslag, emedan det tvifvelsutan är tillämpligt för Gotland, Öland och

södra Sverige i allmänhet, kan jag dock icke gilla detsamma af det skäl, att hvad angår rikets norra orter och deribland den provins jag tillhör, det icke är möjligt att der tillämpa en lag så beskaffad som denna. Dessa orter hafva fått vidkännas stora uppoffringar för afvittringsverket, en del socknar hafva offrat ända till 50,000 dagsverken och lika många tusen riksdaler kontant för detta ändamål. Skulle nu dessa orter i fråga om användande af den enskildes skog sättas under ett sådant förmynderskap, som Utskottet föreslagit, hemställer jag till Kammaren, huruvida och hvarmed de skulle kunna betala de skulder, de åsamkat sig för afvittringarne, om de icke finge därför anlita skogarne. Den femte paragrafen torde vara den enda del af Utskottets förslag, hvartill det möjligen kunde vara skäl att lemna bifall, men jag tror, att förslaget icke i någon del har att påräkna popularitet, hvarföre jag äfven yrkar afslag derå, åberopande för öfrigt hvad Herrar Ahlgren och Bälter Sven Ersson i sina reservationer anfört.

Herr Ribbing: Med den utmärkta lagtolkning, på hvilken vi här hört åtskilliga prof, skulle det vara mig ett ovanligt nöje att något mera få sysselsätta mig, men jag vill icke upptaga Kammarens dyrbara tid dermed, utan anmärker endast, att de talare, hvilka ingått i kritik af de särskilda paragrafernas redaktion hafva, såsom man säger, läst emellan raderna, d. v. s. läst helt annat än som varit tryckt. Jag vill således fästa mig endast vid det hufvudsakliga af de värde talarnes argumentation emot Utskottets Betänkande. Hufvudargumentet, hvarom de fleste förenat sig, torde vara det, att Utskottets förslag på ett förderfligt sätt ingriper i den enskildes eganderätt och innebär ett för stort förmynderskap öfver den enskilde. För att styrka rigtigheten af denna sin uppfattning har man äfven erinrat om den tid, då eskogen *disponerades* af Kronan, men jag förstår icke huru någon jemförelse deremellan och Utskottets förslag om lag mot skogsförödelse kan göras. Lika litet kan jag fatta det resonnement, som den godmodige talaren här midt emot nyss hade, då han sade att, sedan egaren *blifvit af* med sin skog, han skulle få det nöjet att föda en massa resenäarer, hvilka sedermera skulle vara nog ogrannlaga att resa sin väg, utan att betala hvad de förtärt. För att emellertid återgå till påståendet, att hvad Utskottet här föreslagit skulle utgöra ett ingrepp i den enskilda eganderätten och innebära ett förmynderskap från Statens sida öfver den enskilde, ber jag att få förklara att, efter mitt sätt att se saken, detta påstående är ett fullkomligt misstag. För dem, som i förslaget icke vilja se annat än hvad som der finnes, torde det nemligen vara klart, att här icke är fråga om ingrepp i den enskildes eganderätt, utan om något helt annat, något som mången kanske skulle finna mycket värre än förmynderskap, nemligen en noggrannare bestämning eller begränsning af hans rätt att disponera öfver sin egendom, men med full frihet för honom att inom denna gräns utöfva sin rätt. Ty här är ej fråga om föreskrifter angående bruket, utan om förbud mot missbruket. Jag kan icke bättre jemföra detta med någonting annat, än den mängd af inskränkningar eller begränsningar i de enskildes rättigheter, hvilka redan finnas i våra lagar utstakade. En sådan är t. ex. föreskriften för qvarnegare att öppna dammlucka den 1 Maj, på det att icke ängar och

åkrar eljest må blifva öfversvämmade. Detta är onekligen en inskränkning uti qvarnegarens rätt att begagna efter eget godtfinnande en på hans bekostnad utförd anläggning, men denna begränsning är nödvändig, för att icke andra personers intressen skola lida men. Så är det äfven ett tvång att, då *en* begär laga skifte, *alla* delegarne i skifteslaget äro skyldige att underkasta sig det, hvilket måste anses såsom en ännu större begränsning af den enskildes rätt, i thy att här tvingas han att lemna *sina* egor och taga *andra* i utbyte o. s. v. Dylika inskränkningar i den enskildes rätt äro icke blott oundvikliga, utan utgöra tvärtom vilkoret för att rätt och rättvisa skola kunna finnas, ty om rätt är frihet, så är den äfven ordning. och frihet utan ordning är lika med ofrihet för andra. Endast när friheten är ordnad, kan den enes frihet stå tillsammans med den andres. Under samhällets fortgående utveckling blifver hvarje samhällsmedlem mer och mer betryggad uti sin rätt, d. v. s. han får åtnjuta den mera oqvald och fullständig, men deraf följer icke, att rättens begränsningar minskas. Tvärtom måste en lifligare samfärdsel framkalla behovet af att närmare begränsa den enes rättighet i förhållande till den andres. På samma gång den enskilde under samhällets utveckling allt mer och mer skyddas och bibehålles i en oqvald besittning, blir således denna rätt äfven skarpare begränsad emot andras bredvid varande rättigheter. Den som åstundar frihet på andra villkor, må utvandra från våra bebodda och civiliserade trakter och begifva sig till något rätt och barbariskt folk. Der skall han finna *sin* mönsterbild af frihet, och kan han då få ega tillfredsställelsen af att icke hafva sin frihet inskränkt genom någon lag, men oakadt detsamma ock finna, att det kan vara ganska problematiskt, huruvida han får något tillfälle alls att utöfva sin frihet, ty de andra samhällsmedlemmarne med sin oinskränkta frihet ega äfven frihet att förhindra det. Af hvad jag nu sagt följer, att det är en stor villfarelse, om man sammanblandar förmynderskap och begränsning af rättigheter; det förra aftager, den sednare tillväxer under samhällets utveckling. — Men, frågar man, hvar är gränsen för en dylik begränsning af rättigheter, och hvilken den allmänna normen dervid? Jo, regeln är, att ingen får utöfva sin frihet på sådant sätt, att han bevisligen skadar andra eller hindrar dem i utöfningen af sin rätt; och härvid får man icke blott se på det närvarande ögonblicket, ty Staten är en fortgående institution, som har till uppgift att sörja för icke blott de nu lefvandes, utan äfven kommande slägtens frihet och rätt. Detta eger nu en särskild tillämpning, när det gäller skogslagstiftningen. Ännu hafva vi visserligen så mycket skog kvar, att bristen derpå icke i någon högre grad gjort sig kännbar. Trakter finnas dock, der afverkningen gått för långt, och naturligt är att, om afverkningen får ohejdadt fortgå såsom hittills, skogsbristen skall blifva allt större och större, tills slutligen all skog är undauröjd, då det äfven är en omöjlighet att vidare bo i vårt klimat. Detta skall icke inträffa hvarken i morgon eller öfvermorgon, det vet jag alltför väl, men detta hindrar ej, att, om det får inträffa, då ock, enligt hvad vetenskapen och erfarenheten gifva vid handen, skall landet blifva obeboeligt, om ingen skog här mera finnes. Det är den anförda rättsgrunden Utskottet lagt till stöd för sitt nu föreliggande förslag, hvars bestämmelser ega sin motsvarighet i fråga om begränsningen af de flesta andra rättigheter. Ty om det icke kan tillåtas

individen att utan alla konsektioner begagna sin egendom i allmänhet, ligger i det nyss anmärkta ett särskildt skäl, som talar för en dylik begränsning i fråga om skogsegendom. Vid sådana föremål för industri och materiel förkofran, der produktion och reproduktion inom kort tid försiggå, kan det oftast vara lämpligt att åt den enskilde ensamt öfverlåta omsorgen om deras vård, ty hans eget väl förstådda intresse bjuder honom att besörja, det reproduktionen må ske så hastigt och väl som möjligt. Derröre behöfver man icke meddela några bestämmelser rörande odling af säd eller gräs, ty den som försummar sig i det fallet, får redan året derefter erfara följderna af sin uraklåtenhet och lærer nog deraf hema varning för framtiden. Men det är ett egendomligt och helt annat förhållande med skogen: dess sena återväxt, som i vårt hårda klimat knappt kan ega rum under samma egares lifstid, bortskymmer, vid det ögonblickliga behovet att medelst afverkning skaffa en inkomst, vinsten och vigten af att sörja för dess återväxt. Fördelen af att nedhugga skogen är ögonskenlig, men att man bör sörja för dess återväxt har man icke lika klart för sig, ty den tidpunkt, då vinsten skall skördas af en nysädd skog, ligger så långt in i framtiden, en framtid som icke är min. Det är så vanligt, att man mindre aktar faran, då man vet att den icke kan inträffa förr än i en aflägsen framtid, än om den hänger öfver ens eget hufvud, då man nog är försigtig.

Man har emellertid talat om det *oerhördu* intrång uti eganderätten, som skulle ega rum genom antagande af Utskottets förslag, men jag tror, att de, hvilka hafva sig bekant, hvartill en långt drifven skogsförödelse ledt, icke kunna finna något orimligt uti att jemföra skogssköfning med t. ex. utskeppning af matjord från landet. Då man eger sitt hemman, skulle det väl, af samma skäl som nu säges om skogens förödelse, anses oerhördt att förbjuda, det matjorden utfördes derifrån, i händelse sådant kunde ske; men huru skulle det i sådant fall gå för efterkommande släkten? Nu är det att märka, att ett förbud i ena afseendet icke är orimligare än i det andra, ty både matjorden och skogen äro nödvändiga vilkor för landets beboelighet, den förra blott direkt, den sednare indirekt.

Af dessa skäl har Utskottet sett sig föranlåtet att framlägga sitt förslag, och att med redaktionen af detsamma icke är så illa bestäldt, som åtskillige talare velat låta påskina, torde man lätt finna vid en noggrannare genomläsning. Nu vill jag emellertid icke ingå i någon slags analys deraf, utan endast förklara att, om någon af fruktan för den dåliga redaktionen skulle tveka att antaga förslaget, dermed icke förhåller sig så illa; men då man, såsom här skett, tillägger en bestämd artikel till ett ord, hvarigenom meningen helt och hållet förändras, eller plockar ut ett par ord ur en paragraf och fäster sig vid dem utan afseende på sammanhanget med de öfriga bestämmelserna i förslaget, eller också sätter in helt andra ord, än man i Utskottets Betänkande återfinner, torde det icke vara svårt att få en orimlig mening.

Jag har nu tagit mig friheten att i korthet redogöra för de allmänna skäl, som legat till grund för Utskottets förslag, hvartill jag, för min del, yrkar bifall.

Herr Orre: På samma gång jag i allo instämmer i de skäl, den siste utmärkte talaren anført för bifall till Lag-Utskottets förevarande förslag, anhåller jag att dertill få lägga några skäl, hvilka möjligen kunna gifva ytterligare stöd för det slut, hvartill Utskottet kommit.

Sålunda ber jag att få erinra om, hvad som för flere af Kammarens ledamöter icke torde vara obekant, att nästan öfverallt vid hushållnings-sällskapens sammanträde stort bekymmer blifvit uttaladt rörande skogs-hushållningen i landet, icke minst hvad beträffar värden om de enskildes skogar. Detta är ett tidens tecken, som synes mig väl värdt att taga i betraktande. Den s. k. skogskomitéeen har ock, efter hvad man läser å sidan 7 af detta Betänkande, i detta hänseende bland annat yttrat den åsigt, att Staten rättssenligt hade åliggande och befogenhet att vaka öfver begagnandet och behandlingen af de skogar, som tillhöra enskilda personer; dock borde Statens ingripande i den enskildes dispositionsrätt icke sträcka sig längre, än samhällets bestånd och omsorgen för allas väl ovilkorligen kräfde, samt den enskildes frihet så litet som möjligt inskränkas. Lag-Utskottet har äfven vid behandlingen af denna för vårt land så viktiga fråga sökt att iakttaga detta vilkor. Också kan det väl, om man fördomsfritt granskar Utskottets förslag, icke sägas, att detta förslag obehörigt inskränker den enskildes eganderätt. Såsom den föregående talaren redan ådagalagt, afser detsamma endast att begränsa den enskildes frihet i detta fall inom vissa gränser, på det att sålunda må förekommas den enskilde jordegarens missbruk af skogens begagnande; och att detta är nödvändigt, lärer icke kunna förnekas, om man nemligen besinnar, att skog, som är tjenlig till byggnadsvirke, icke återväxer på 100—150 år, och att nu lefvande generation vid sådant förhållande väl är pliktig tillse, att äfven efterkommande hafva den bevarad. Emellertid är det naturligt, att, då ett steg skall tagas i sådan rigtning, lagen i början skall möta motstånd; men icke dessmindre framgår af hvad jag redan yttrat min öfvertygelse om nödvändigheten af någon åtgärd i detta fall. Jag tror för öfrigt, att missnöjet småningom skall lägga sig, allteftersom folket kommer i erfarenhet af den nya lagens verkningar. Inom den ort, jag tillhör, eller Jönköpings län, har befolkningen af denna inkomstkälla förut hemtat god bergning, men genom en under de sednare åren företagen brådstörtad försäljning har en mager jord gjorts ofruktbar. Man har äfven ansett, att det skulle vara nödigt att åt kommunalstyrelse inrymma domsrätt i de fall, då en egare ansågs misshushålla med sin skog. Läser man Lag-Utskottets förslag i denna del, ser man emellertid tydligt, att Utskottet blott velat medgifva kommunalstyrelse rätt att *anmäla* förhållandet hos Konungens Befallningshafvande, och att Konungens Befallningshafvande först efter föregående besigtning skall meddela sitt beslut. Åtgärden kan således, efter mitt förmenande, icke anses egnad att ingifva några farhågor eller någon betänklighet, utan väl behöfzig. Om någon anmärkning skulle göras mot det förslag Lag-Utskottet har framlagt, skulle det snarare vara den, att de deri stadgade bestämmelserna icke äro nog positiva, utan allt för lindriga.

För min del anhåller jag följaktligen om bifall till Betänkandet.

Herr Staaff: För min del kan jag icke finna annat, än att Lag-Utskottet här handlat i god afsigt; och ehuru jag icke kan gilla Utskottets förslag, tror jag dock, att Utskottet varit fullt berättigadt till sin framställning till följd af de företeelser och de åsigter, hvilka litet emellan här vid riksdagen framträdde och uttalats angående den förfärliga skogsförödelse, som skulle ega rum i vårt land. Jag skulle vid sådant förhållande säkerligen mest undrat, om något sådant förslag icke blifvit, med anledning af de i ämnet väckta motionerna, af Lag-Utskottet uppgjort och framlagdt för Riksdagen.

Äfven i afseende å sjelfva redaktionen af förslaget har jag icke något att invända, om blott de grundsatser, som i detsamma innehållas, vore rigtiga. Emellertid är det just emot de principer, på hvilka förslaget hvilat, som jag hyser betänkligheter; viljande jag dock, innan jag öfvergår till denna fråga, med några ord beröra den uppgifna anledningen till det öfverklagade förhållandet eller den förmenta skogsförödelsen. I detta hänseende må anmärkas, att, om man läser handlingar från 1700-talet, man der finner, att redan då klagades öfver en snart förestående skogsbrist. Det är nu öfver 100 år sedan dess, men ännu står skogen kvar, och ännu hör man samma klagan öfver stundande skogsbrist. Så lär faran i verkligheten väl icke vara så stor eller så hotande som man framhållit. Att i ett och annat fall öfverdådig skogshushållning gjort sig gällande, kan icke förnekas; men denna har dock icke någon så allmän omfattning, att deri kan sökas tillräcklig anledning till något lagförslag. Detta om orsaken till den här framlagda lagen.

Hvad i öfrigt beträffar sjelfva lagförslaget, kan jag icke finna annat, än att det måste vara i hög grad betänkligt att genom sådana föreskrifter, som finnas stadgade, inskränka den enskildes rätt till begagnande af sin egen tillhörighet. Ty om man går till grunden af saken, torde ingenting annat här vara i fråga.

En värd talare har visserligen sökt göra skilnad emellan förmynderskapens begränsning af den enes rätt med hänsigt till den andres, men om man undersöker saken närmare, tror jag dock, att här verkligen är ett rent förmynderskap i fråga. Det exempel, som den värde talaren i parallel med ifrågavarande lagstadgande anförde om förbud för qvarnegare att hålla qvarnlucka stängd, är, efter mitt förmenande, icke adeqvadt, ty qvarnegare disponerar genom damluckans öppnande icke egentligen öfver sin qvarn, utan öfver vattnet, som han icke rör om, utan hvilket äfven tillhör andra.

Vidare kan jag i afseende å medlen icke annat än anse det vara olämpligt och olyckligt att sätta kommunalstyrelsen till ett slags spion eller polismyndighet öfver de enskilde medlemmarne inom kommunen. Deraf skulle antagligen följa ett spändt förhållande mellan kommunalmedlemmarne och kommunalstyrelsen, till föga fromma för ärendenas behandling; och jag befarar, att tvisterna skulle kunna gå så långt, att lagen på det ena stället finge hvila utan tillämpning, under det den deremot på ett annat komme att tillämpas på ett sätt, som föranledde tvister och obehag.

Hvad särskildt vidkommer 2 §, kan jag icke fatta, hvarföre i det der förutsatta fallet en skogsegare endast skulle få använda sin skog till

husbehof och hvarföre, om skogen sättes under sådana garantier af missbruk, som här blifvit ifrågasatta, han icke skulle få afverka skog äfven till afsalu. Håri tyckes mig ligga en inkonseqvens, som icke af någon nödvändighet är påkallad.

I afseende åter å 3 §, vill jag anmärka, att om t. ex. eu skogsegare har sitt skogsskifte så beläget, att det stöter intill de andra grannarnes inegor och han till följd deraf inskränkes i sin nyttjanderätt, då deremot de öfrige grannarne äro oförhindrade från afverkning, hvem skall ersätta denne skogsegare för den förlust, hvaraf han sålunda drabbas? Med ett ord, huru man än betraktar lagförslaget, kommer man alltid till den slutsatsen, att lagen hvarken är lämplig eller rådlig att antaga, särdeles hvad de norra länen beträffar, och detta så mycket heldre som Riksdagen nyligen beslutat nedsättandet af en komité med uppdrag, bland annat, att inkomma med förslag till en förbättrad skogslagstiftning. Det kan väl icke då anses lämpligt att ad interim antaga ett särskildt förslag i samma ämne.

Jag vill icke vidare upptaga Kammarrens tid, utan slutar med att yrka afslag å Betänkandet i dess helhet.

Herr O. B. Olsson: Som jag till stor del är förekommen af föregående talare och synnerligast af Herr Ola Jönsson från Skåne, kan jag inskränka mig till några få ord.

För min del kan jag icke finna annat, än att, i fall detta förslag till lag skulle blifva antaget, ett verkligt ingrepp i eganderätten deraf skulle blifva en följd. Jag antager t. ex., att en person eger ett hemman, hvar till ekskog hörer. Denna ekskog är en gång inlöst af Kronan. Egaren skulle enligt detta förslag kunna förbjudas att afverka denna skog; och det vore, enligt mitt förmenande, ganska vådligt att lägga en sådan magt i kommunalnämndens händer. En skogsegare, som händelsevis icke stode i godt förhållande till kommunalstyrelsen, skulle sålunda lätt kunna blifva anmäld för misshushållning och vanvård af sin skog. Och om han också kunde ådagalägga klagomålets obefogenhet, skulle det likväl icke kunna undgå att för honom medföra obehag och kostnader, under det att deremot en annan skogsegare, som vore god vän med kommunalstyrelsen, naturligtvis alltid skulle anses vårda sin skog särdeles väl, äfven om befogade anledningar der förefunnos att antaga motsatsen.

På grund af hvad jag nu yttrat och föregående talare i öfrigt anfört, yrkar jag, för min del, afslag å det af Utskottet här framlagda författningsförslaget, med undantag af dess 5 §, mot hvars godkännande jag icke har något att invända.

Herr August Danielsson: Jemte det jag instämmer med Herr Staaff, vill jag, enär några föregående talare vid sitt yrkande om afslag gjort undantag för 5 §, hvilken de förmenat vara oskadlig och kunna kvarstå, fästa Kammarrens uppmärksamhet uppå, att detta stadgande dock kan medföra sina vådor. I trakter, särdeles i de norra orterna, der 8 å 10 mil äro till afverkningsstället och der för timrets flottning dammar behöfva anläggas, hvilka ofta kosta flera tusen riksdaler, skulle omkostna-

derna omöjligen kunna återgäldas, om afbrukningsrätten icke finge afslutas på längre tid än 10 år.

För min del får jag derföre förklara, att jag icke kan godkänna 5 §, hvilken jag anser snarare vara den, som är mest att klandra. Lika med Herr Staaff anhåller jag således hos Herr Talmannen om proposition å afslag af Betänkandet i dess helhet.

Herr Olof Nilsson från Westerbottens län: Jag är af samma mening som flere föregående talare beträffande förevarande förslag. Antagandet af 1 och 4 §§, jemförda med 7 §, anser jag vara ganska olämpligt, enär kommunalstyrelser derigenom skulle blifva likasom skogsfiskaler och många olika stridigheter skulle säkerligen deraf yppas.

2 § skulle, efter min åsigt, komma i strid med 5 §.

3 § kunde blifva i hög grad menlig för en hemmansegare, emedan hans byagrannar sålunda kunde få fridlyst hela hans skogsskifte från afverkning, då skogsbetjeningen, såsom är anmärkt i paragrafen, icke hade att anvisa honom någon annan skog, om han endast hade ett skogsskifte.

Att, enligt 6 §, ställa den enskilda skogen under Skogsstyrelsen, vore ju att hindra Skogsstyrelsen från att medhinna vården om Kronans skogar, såvidt man icke vill tillskapa en tabrikare skogsbetjening, som genom sina löner skulle förtära inkomsterna af skogen. Den enskilde bör väl ega att sjelf vårda sin skog utan Statens mellankomst. Om Utskottets förslag blefve lag, tror jag således, att många onödiga tvister och rättgångar skulle uppstå, med dermed förenade kostnader. Hvad Norrland beträffar, bör väl för öfrigt den redan föreslagna komitéens utlåtande först afvaktas, innan någon förändring i lagstiftningen företages till pröfning och afgörande.

Dock tror jag icke, att, såsom den siste talaren yttrat, antagande af 5 § skulle vara skadligt.

Med bifall till sistnämnda §, yrkar jag fördenskull afslag å alla öfriga paragrafer i detta Betänkande.

Herr Hörnfeldt: Jag är i det närmaste förekommen af de talare, som yrkat afslag å detta Betänkande, och jag kan derföre fatta mig kort. Jag vill endast, med afseende å Utskottets motivering, hvilken jag icke kan gilla, yttra några ord. På ett ställe å sidan 8 säger Utskottet sålunda bland annat, att det icke vore osannolikt, att de förändringar i våra klimatiska förhållanden, som, särdeles under de sednare decennierna, blifvit ganska märkbara, och åtminstone i någon mån, äfven de i norra orterna, ofta inträffade missväxter hafva sin orsak i dessa skogsförödelser. Om det skall ligga någon sanning i påståendet, att den s. k. skogsförödelser i Norrland skulle vara orsaken till den missväxt, som der på de sednare åren inträffat, vore väl ock lika gifvet, att missväxten skulle vara störst i de län, derifrån skogens produkter mest exporteras. Så är dock icke förhållandet, för såvidt åtminstone man skall sätta tro till officiella uppgifter, hvilka för hvar och en äro tillgängliga. Man inhemtar nemligen af dem, bland annat, att från Wester-Norrlands län exporterats nästan lika mycket trävirke som från Wester- och Norrbotten; och likväl är det

bekant, att missväxten är störst inom de bygder, som tillhöra Wester- och Norrbottens län och icke i Wester-Norrland.

För öfrigt har jag tyckt mig finna, att genom hela Utskottets förslag går en antydning och ett begär att inskränka den fria dispositionsrätt öfver sin egendom, som tillkommer hvar och en medborgare. Men är en sådan grundsats riktig, hvarföre skall man icke då lika väl förklara, att, om jag sköter min jord illa, den bör ställas under särskild vård?

Hvad åter vidkommer § 5, har en talare påyrkat dess godkännande, hufvudsakligen derföre att han trodde att genom dess antagande den förmenta skogsförödelsen skulle hämnas. För min del tror jag det icke; ty jag föreställer mig, att, om ett skogsskifte försäljes på 50 år, det kommer att långsammare afverkas, än om man har det sig upplåtet på 5 eller 10 år. Dessutom kan jag på inga vilkor antaga denna paragraf af den anledning, att jag, såsom förut äfven blifvit framhållet, i stadgandets innehåll ser ett alltför stort ingrepp i den enskildes eganderätt, helst hvar och en väl bör ega att, utan ingrepp från Statens sida, disponera öfver sin egen torfva. I öfrigt och då Kammaren för några dagar sedan beslöt att i underdänig skrifvelse anhålla hos Kongl. Maj:t om nedsättande af en komité för utarbetande af ett förslag rörande skogsafverkningen i Norrland, kan det väl icke vara lämpligt att gå denna komiténs arbete i förväg och nu antaga en sådan författning, som den hvilken här blifvit af Lag-Utskottet framlagd till Kammarens pröfning. Jag kan således icke annat än yrka afslag å hela Betänkandet.

Herr Rosenberg: Som jag icke har någon böjelse att sätta mig emot strömmen, så skall jag visst icke heller nu genom något längre föredrag söka att förfäktas en mening, som tyckes strida alltför mycket mot den opinion, som här uttalar sig. Vi hafva visserligen är ifrån år hört talas om det förderliga i skogens förödelse, men jag fruktar högeligen att man emellertid det oakadt nu kommit derhän, att man hvarken tål sjukdomen eller dess botemedel. Jag tror emellertid icke att, om man genomgår Utskottets förslag paragraf för paragraf, man skall komma till den åsigten, att Utskottet, såsom en talare påstått, haft hjernfeber; tvärtom vågar jag antaga, att Lag-Utskottet är vid lika redigt förnuft nu, som på den tid den ärade talaren var ledamot deruti. Jag ber blott att få fästa uppmärksamheten på några, som det synes, småsaker, t. ex. på § 10, der det heter: "Finner Kongl. Maj:t undantag från hvad i denna förordning stadgadt blifvit böra för viss ort medgifvas, vill Kongl. Maj:t derom, efter vederbörande landstings hörande, särskildt förordna." Mine Herrar, detta är, så vidt jag kan finna, första steget till någon lagstiftningsrätt för landstingen, och redan detta är en vigtig omständighet. Jag skall emellertid icke spilla tid med att tala för förslaget, då det i alla fall redan är af Kammaren dömdt till döden. Men hvad § 5 vidkommer, så är den alldeles fristående och har verkligen, efter allt hvad jag kan förstå, mycket som talar för sig. Det måtte väl vara en grundsats af yttersta vigt, att ingen får sälja hvad han icke eger, eller sälja hvad som först finnes om 50 år. Man kan tänka sig, att en hemmansegare har ondt

ondt om penningar och derföre säljer afverkningsrätten af sitt hemmans skog på femtio år. Efter någon tid faller hemmanet i händerna på någon, som kunde vilja konservera skogen, men emellertid kan man då vara temligen säker på, att den eller de, som köpt afverkningsrätten, de sista åren kontraktet gäller, om icke förr, skola alldeles nedhugga densamma. Man brukar icke sälja den gröda, som växer om 50 år, eller ens om 10 år. Lika litet bör man ega rättighet att sälja den skog som växer om 50 år. När för öfrigt härtill dessutom kan lämpas stadgandet i § 10, i följd hvaraf, i händelse för afverknings bedrivande större kostnader någonstädes skulle behöfva göras, än som på 10 år skulle kunna ersättas, intet hinder möter för landstinget att för ett sådant bestämdt fall till Kongl. Maj:t ingå med anhållan om ändring i förevarande stadgaende, hvad nämnde ort beträffar, så anser jag mig kunna med fullt skäl yrka bifall, åtminstone på § 5 af Utskottets Betänkande.

Herr Henrik Hansson: Då Lag-Utskottet af åtskillige talare blifvit klandradt för det här förevarande Betänkandet, får jag förklara, att jag är säker på att den tid kommer, då man skall finna, att Utskottet velat fäderneslandet väl. Jag vill emellertid bemöta några invändningar. Några talare hafva sagt, att någon skogsbrist icke eger rum, men jag har dock på nära håll sett, att sådan förekommer på många ställen. Utom min egen kännedom kan jag dessutom åberopa såsom vittnesbörd den omständigheten, att mina kommittenter skickat mig enstämmiga kommunalstämmobeslut, alla gående ut derpå att åtgärder måste med det snaraste vidtagas till den pågående skogsförödelsens stärfjande. Vi få taga i betraktande, att förhållandet är olika på olika orter. Orter finnas visserligen ännu, i synnerhet inne i landet, som hafva godt om skog, men motsatsen eger likväl tyvärr rum på alltför många ställen. Detta gäller icke blott om det härad jag representerar, utan jag känner personligen flera andra i Westerbotten, som äro i samma belägenhet. Det finnes i dessa trakter ställen, der de icke få mogen skörd hvart tionde år, ty hemmanen äro belägna på så sank och stenbunden mark, och klimatet är så strängt, att grödan hvarje år är i fara att bortfrysa. Till stöd för mitt påstående, att skogsförödelse i dessa delar af landet verkligen eger rum, får jag åberopa den skrifvelse, som i detta ämne år 1863 afläts till Kongl. Maj:t af landstinget i Wester-Norrlands län, men, innan jag fortsätter, anhåller jag hos Herr Talmannen, att nämnda skrifvelse måtte blifva för Kammaren uppläst.

Den ifrågavarande skriften blef nu uppläst och var af följande lydelse:

Stormächtigste, allernädigste Konung!

Tvänne till innevarande års landsting ingifna motioner hafva innehållit upprörande beskrifningar öfver det okloka och förödande sätt, hvarpå hushållningen med skogarne inom länet bedrivnes. I motionerna har nemligen uppgifvits, dels hurusom flertalet af enskilde skattehemmansegare företagit sig orådet att på vissa år till sågverksegare eller andra speku-

lanter för en rund summa bortsälja afverkningsrätten till all hemmanets skog, med den följd att skogen helt och hållet ödelägges, under det den lättförtjenta penningen på yppighet och vällefnad hastigt förslösas, så att, sedan skogen blifvit afröjd, den förut derå välbergade hemmansegaren ofta sitter utarnad, med blott några fattiga, under tiden vanskötta åkertegar till torftig försörjning åt en talrik familj; dels ock hurusom de till länets nyodling och uppbukning utgifna nybyggesförfattningarne på det sätt kringgås och missbrukas, att nybyggaren knappast hunnit få så kallad införsel i sin jord, innan han hela nybygget till någon skogsspekulant försålt, dock med förbehåll om skyndsamt biträde till den nyodling, som för nybyggets skattelösande är af nöden samt om rätt till återköp af sjelva jorden, efter det skogen derå blifvit fäld; hvaraf vanligen inträffat, att, sedan nyodlingen hastigt med konstlade medel framdrifvits, skatteköpet vunnits och skogen utödats, nybyggaren, hvars lättförvärfvade köpeskilling under tiden i vällefnad uppgått, sitter redlös och utfattig på en naken jord, hvars bästa afkastning med ens försvunnit och som, i saknad af gödning, icke gifver skörd. Motionärerne hafva häraf velat draga den slutsats, att skogarne, i stället att utgöra länets rikaste, att icke säga enda inkomstkälla, tvärtom blifvit ett upphof till flärd och förderf, och att de med nybyggesförfattningarne afsedda välgörande ändamål, långt ifrån att uppfyllas, fast heldre urartat till endast ett förförelsemedel att, på bekostnad af den lättköpta enfalden, bringa i några få enskildes händer ett välstånd, som borde komma många till del.

Inom ett län, der, såsom här är fallet, sågverksintresset utöfvar ett öfvervägande inflytande, har det icke kunnat förekommas, att ej äfven i landstinget element deraf banat sig inträde; men huru talrikt än detta intresse der varit representeradt, har det dock icke kunnat förhindra, att flertalet af landstingets ledamöter vitsordat motionärernes uppgifter och såmedelst intygat: att oförståndet och njutningslystnaden lättsinnigt gifva landets nationalrikedom till pris och sköfling; att, ehuru skogsegarnes egen fördel och klokhet borde mana till sparsamhet och besinning, dessa förnufts-skäl dock icke äro tillräckliga att motverka frestelsen af den lättvunna inkomsten; att de kapital, som härigenom influatit, nära nog spårlöst försvunnit, så att stundens tillfälliga vällefnad haft framtidens ökade armod till följd; att, då ingen rikedom finnes så stor, att den ej kan uttömmas, grundade farhågor äro för handen, att inom en icke alltför aflägsen tid ödemarker skola efterträda de fordom skogrika fälten; samt att, hvilka principer än statsekonomerna må uttala om förmånen af en oinskränkt frihet i tillfälle till förvärt, skogshushållningen dock utgör en näringsgren, uti hvilken, i anseende till dess omätliga inflytande på hela landets framtida välstånd, Statsmagterna måste genom lagstiftning inskränkande ingripa, så vida ej åt efterkommande endast förstörelsen skall lemnas i arf.

Det är dessa skäl, som föranledt landstinget att, innan återgången till ett mera förnufts enligt hushållssätt blifvit för sen, hos Eders Kongl. Maj:t söka hjälp mot förödelsen, och det är på grund häraf landstinget, med all den vikt som ett dylikt uttryck af den allmänna meningen kan förläna, hos Eders Kongl. Maj:t vägar underdånigst anhålla, att Eders

Kongl. Maj:t täcktes, till befordrande af länets och dess innebyggares välfärd, använda den magt, Eders Kongl. Maj:t eger, att genom kraftiga lagbud afvärja de beklagensvärda följder, landstinget i saknad deraf tror sig ega fog att befara.

Det vid landstinget i detta ämne förda protokoll, innefattande ej mindre omröstningen, än äfven det mig, såsom landstingets ordförande, meddelade uppdrag att å tingets vägnar författa och underteckna denna hemställan, varder härjemte underdånigst bifogadt.

Med djupaste vördnad, trohet och nit framhärdar,
Stormäktigste, allernådigste Konung!
Eders Kongl. Maj:ts

underdånigste och tropligtigste
tjenare och undersåte

AUG. WEIDENHIEM.

Chr. Aug. Fröberg.

Hernösand den 22 September 1863.

Herr Henrik Hansson fortsatte härefter: Då landstinget funnit sig föranlåtet att ytterligare framlägga detta förslag, så är det nu min pligt att söka befordra det. I sådana socknar, der två tredjedelar af åboarne äro nybyggare, kan man med säkerhet antaga att, hvad dessa beträffar, nästan alla slagit sig ned endast för att åtkomma skogen, och när den är afverkad, falla de sedan kommunen till last. Många hemmansegare flytta derföre längre ned, för att slippa bördan af den allt tyngre fattigvården. Man talar om den stora magt kommunalstyrelsen, genom antagande af Utskottets förslag, skulle erhålla. Det heter dock blott att "kommunalstyrelsen *eger* att hålla uppsigt å skogens vård" etc.; det är vederbörande skogstjensteman och två gode män, som enligt Utskottets förslag skola vara de som skola undersöka saken, och på hvilkas yttrande det således beror. Vidare har blifvit sagdt, att det, här förevarande lagförslaget skulle vara olämpligt för Norrland, emedan det sjelf bekostat afvittringen. Detta påstående är dock ett misstag, ty det är Staten som bekostat denna, och jag tror icke att det är meningen, att några få, ofta utländska bolag skola vara de, som ensamma skola häraf skörda frukten. Jag tror verkligen icke, att det är meningen. Man talar om att en komité nu skall komma att behandla frågan, men länge nog torde man få vänta på någon åtgärd i följd deraf. Beträffande § 5 har blifvit sagdt, att dess stadgande, att aftal om afbrukningsrätt ej må afslutas för längre tid än tio år, skulle möta betänkligheter på grund af uppgjorda kontrakt; och vidare att denna tid vore för kort, om någon skulle vilja företaga betydligare strömrensningar, hvilka alltid medföra stora kostnader. Derföre, påstår man, vore det nödvändigt att ega rättighet att bortsluta afverkningsrätt på längre tid än tio år. Men jag har den erfarenheten, att Staten ofta tillskjutit medel för strömrensningar, och sågverksegarne kunna dessutom uppgöra med skogsegarne på det sätt, att

de bekostade strömrrensning, om ingen annan utväg finnes, mot en årlig afverkning, hvilken dessutom äfven skulle gifva skogsegarne inkomst. Ett kontrakt på 50 år deremot är så långt, att man derigenom bortsäljer för barn och barnabarn; det är att bortsälja förstfödslofvet för efterkommande. Ehuru Utskottets förslag har goda skäl för sig, vill jag likväl endast bedja Kammarerna att bifalla § 5, ty dermed vore ändock något vunnet. Vi skola eljest i Norrland få många ödeshemman. Jag yrkar bifall till § 5 af Utskottets Betänkande.

Herr Uhr: Jag tycker, att vi nu kunna afgöra frågan så snart som möjligt, utan att förlänga diskussionen, så mycket mera då denna icke varit någon egentlig diskussion; vi hafva ju haft samma åsikter allesammans. Jag har åtminstone icke hört mera än tre talare, som uppträdt till försvar för Betänkandet, och de hafva hufvudsakligast påyrkat antagandet af punkten 5. Icke skall jag hafva någonting emot att femte punkten blir bifallen; men då man på så sätt endast skulle vinna en punkt af tio, tjenar det icke mycket till att godkänna denna punkt, utan då är det så godt att låta den göra de andra sällskap, så faller hela Betänkandet så mycket bättre. Jag tror visserligen, att Lag-Utskottet haft all möda ospard för att med detta sitt förslag åstadkomma någonting lämpligt och nyttigt; men just delföre visar det sig, att det är omöjligt att genom lagstiftning lägga band på den enskildes skogshållning. Jag hemställer delföre till Herrarne, huruvida vi icke borde med snaraste byta om rol och, i stället för att *diskutera* förslaget längre, *konkurrera* om att afslå detsamma. Jag yrkar naturligtvis afslag å hela Betänkandet.

Herr Svensén: Man börjar nu få se, att Lag-Utskottet sysselsatt sig med en del ärenden så flitigt, att det låtit en stor annan del vigtiga saker ligga nere; men oakadt allt detta tviflar jag dock på, att Lag-Utskottet i fråga om skogsskötseln lyckats komma till ett tillfredsställande resultat med sina storartade sträfvanden. Det har nemligen för jordbrukaren länge varit ett önskningsmål att alltmere frigöra jorden från de tvång, som tryckt på henne, och att han i realiserandet af en sådan önskan varit i sin goda rätt, derom tror jag inom Representationen näppeligen finnes mera än en tanke. Genom det föreliggande Betänkandet vill man åter pålägga jordegaren nya band, nya tvång. Sådana tvångsätgärder hafva dock i alla tider ansetts hinderliga och olämpliga för den fortgående utveckling nationens lif kräver. För öfver hundra år sedan fördes samma klagan här i Sverige, att skogsförödelsen förderivade landet, att snart nog ingen skog skulle finnas kvar, att en total skogsbrist öfver hela riket skulle uppstå o. s. v. Jag behöfver dock icke gå så långt tillbaka i tiden, jag behöfver blott tänka mig förhållandena för tio år sedan och jmföra dem med de nuvarande. Om jag då ser på det pris, hvilket skogsprodukter i allmänhet för tio år sedan betingade här i Stockholm, finner jag, att priset sedan dess ingalunda stigit, utan snarare fallit, åtminstone i jmförelse med priset å andra produkter, och jag vågar deraf draga den slutsats, att det icke är så farligt med den der skogsbristen, som mången velat förmena. Ty icke må man väl säga, att skogsförbrukningen under

de sednare tio åren aftagit; den lærer väl snarare hafva ansenligt tilltagit, och ändock hafva icke skogsprodukterna stigit i pris, hvilket eljest alltid en vara plägar göra, *i fall* och i den mån tillgången å densamma förminsкас.

Man har talat om, att detta skulle vara en särdeles ömtålig fråga och att den därför komme att röna motstånd i början, men skulle sedermera vinna allt mera terräng. Jag vill erinra, att denna fråga verkligen icke är ny; den har flera gånger varit under handläggning af föregående Riksdagar, men jag vet, att den åtminstone inom det Stånd från gamla Representationens dagar, hvilket jag bäst känner till, nemligen Bonde-Ståndet, alltid möttes af enhälligt ogillande, något hvarom de tidernas riksdagsprotokoll kunna öfvertyga hvar och en.

Vidare har man sagt, att all möjlig rätt skulle bevisa, att en lagstiftning, sådan som den nu föreslagna, vore ur rättslig synpunkt nödig och nyttig. Jag vet visserligen, att man från filosofiens ståndpunkt kan vindicera *rätt* åt snart sagdt allting, men jag är dock fullt öfvertygad, att ingen *rättvisa* skulle ligga till grund för en dylik lagstiftning.

Man har ställt denna sak i jmförelse med damlucka och dess öppnande; denna jmförelse håller icke stånd, åtminstone inför en pröfning som har någon kännedom om vattenrätten i landet och dermed sammanhängande rättsförhållanden.

Äfven har man jmfört nu ifrågavarande lagstiftning med den, som eger rum vid laga skifte. Emellan dessa båda förhållanden existerar dock en så himmelsvid skilnad, att jag icke förstår, huru man kunnat framkomma med en dylik jmförelse. I fråga om laga skifte tror jag nemligen, att man, litet hvar, numera stadgat sin åsigt och kommit till den öfvertygelsen, att, om vid ett sådant man förlorar något, man får lika godt igen, så vida man vill iakttaga sin rätt.

Då man slutligen påstått, att skogarne ej växa upp igen under samme egares tid, må jag medgifva, att detta visserligen kan ega sin rättighet i afseende å en viss del af skogen; men hvad t. ex. löiskogen beträffar, veta vi, att denna kan återväxa, så att den blir brukbar till ved en till två, tre gånger under samma persons tid.

Under återopande af hvad som yttrats af de talare, som motsatt sig Utskottets förslag, äfvensom af hvad jag sjelf nu haft äran anföras, och då dertill kommer att, om äfven något godt skulle ligga i förslaget femte punkt, detta dock är en sådan obetydlighet, att Riksdagen ej därför bör besvära Regeringen med en skrifvelse, finner jag mig föranlåten hemställa om anslag å hela det nu föreliggande Betänkandet.

Herr Witt: Jag har icke begärt ordet för att åtaga mig det otacksamma bestyret att försvara Lag-Utskottets föreliggande Betänkande, så mycket mera som jag vet att något sådant här icke skulle lyckas; men jag har under nu pågående diskussion hört sådana satsar föräktas och sådana uppgifter andragas, att jag icke stillatigande kan låta dem passera.

En värd talare har sagt, att det vore rättast att anslå medel till att för Statens räkning inköpa jord och derpå plantera skog. Det är bekant, att Staten icke kan taga vara på den skog den redan eger, och att i alla tider det misshushållats med Statens skogar, därför att Staten icke för-

mått bevaka och bevara dem så, som nödigt varit. Detta vore således, enligt mitt förmenande, alldeles olämpligt.

Samme talare yttrade, att tvångsåtgärder alltid äro otjenliga. Ja, detta är visserligen sannt, men de äro äfven ofta nyttiga. Skulle man dessutom utgå från den grundsats, att samhället icke skulle få pålägga den enskilde några tvångsåtgärder, så skulle man i och med detsamma förneka rättmätigheten och nyttan af samhällets lagar; ty hvarje sådan är i större eller mindre mån en tvångsåtgärd.

Den värde talaren påstod äfven, att våra ekskogar vårdades aldrig så sämst, när Staten egde dem, och att de sedan vårdats mycket bättre. Med den erfarenhet jag i förevarande fall eger, vågar jag försäkra, att ett alldeles motsatt förhållande egt rum. Väl är det sannt, att ingen vårdade sig om ekskogen, då Kronan egde densamma; men lika sannt är det ock, att, sedan hemmansegarne fingo lösa sig till densamma af Kronan, den missvårdades i så hög grad, att numera icke finnes en tiondedel kvar af den ekskog, som fanns vid den tid, då den af Kongl. Maj:t såldes. Jag tillåter mig med hänsyn härtill berätta en händelse, som jag bevittnade år 1836 på en resa i Calmar län, hvilken jag företog i ändamål att taga reda på sådana ekträd, som voro för Kronans räkning utmärkta och undantagna. (I parentes får jag nämna, att det inträffade i detta, liksom i andra län, vid dylika eftersökningar, att en betydlig del af ekskogen mångenstädes redan befanns borttagen, dock utan att vara apterad för Kronans räkning). Jag kom emellertid till ett hemman — hvars egare inköpt af Kronan de å hans egor befintliga ekarne — och öfverraskades på ett ställe af att se en vacker ekskog nedfäld. Unga, smala, vackra stammar lågo på marken. Träden voro alltför små att användas till byggnadsvirke, och marken så stebunden, att någon odling deraf omöjlig var verkställbar. Helt naturligt tillfrågade jag egaren om anledningen till skogens nedfällande. Han svarade mig, att han köpt densamma. Då jag häremot invände, att det väl icke var meningen, då skogen inköptes, att den skulle fällas, fick jag det svar, att han verkligen köpt skogen i akt och mening att fälla den. "Jag har", yttrade han, "haft så mycken förargelse af ekskogen, och på samma sätt far och farfar före mig, att jag åtminstone icke vill lemna någon del af skogen i arf åt mina barn." "Men", säger jag, "om man i förra tider har haft förargelse af ekskogen, så får ni väl medgifva, att, då Kronan upplät sin ekskog åt enskilde, dermed åsyftades, att af dessa en omsorgsfullare omvårdnad skulle egnas densamma, än Kronan var i stånd gifva den?" Han svarar mig helt uppriktigt: "Det är fullkomligt säkert, att ekskogarne öfver hela landet nu så missvårdas, att Kongl. Maj:t snart kommer att återtaga dem; och när den tiden kommer, vill jag, att icke ett enda ekträd skall finnas kvar på mitt hemman."

En annan talare har påstått, att skogsförödelsen och skogsbristen i vårt land endast skulle vara förment, då ju, enligt hans yttrande, man deröfver klagat i 100 år. Ja, mine Herrar, jag går så långt, att jag säger, att denna samma klagan förts i öfver 300 år. Det är bekant, att redan Gustaf I lät ett kungabref utgå, som bland annat innehöll, att de "uppstudsige Smålandingarne" borde tillhållas att bättre bevara skogen, på det icke för riket och Kronan angelägna träd skulle förderfvas eller

utrotas. Den spådom om ekskogens framtida ödeläggelse, som ligger i detta gamla påbud, har gått i fullbordan i närvarande stund. Ty om jag nu vill resa Sverige rundt om ifrån Ystad till Haparanda, skall jag omöjliga kunna uttaga på Statens egendomar så många ekar af den storlek och beskaffenhet, som fordras för timmer till nutidens största krigsskepp, att de skulle kunna afgifva tillräckligt virke, för att deraf bygga ett enda skepp.

Det har också ofta yttrats, att det icke betyder så mycket, om skogen nedhugges, eftersom den ju växer upp igen. Det är helt naturligt, att den det gör, det vill jag tydligtvis icke bestrida, men hvar och en vet, att jag på en half timme kan nedfälla ett träd, som fordrat två, tre sekler för att växa upp. Då synes man äfven kunna med skäl ifrågasätta, huruvida det är riktigt att sätta skogarnes återväxt i jemförelse med deras förödande. För min del tviflar jag icke på, att den tid skall komma, då ett vida mera restriktivt förslag, i den riktning Lag-Utskottets föreliggande Betänkande angifver, än det högst lindriga som samma Betänkande innehåller, skall gå igenom inom Representationen. Det blir nemligen slutligen alldeles nödvändigt, att någonting göres i lagstiftningsväg för skogsförödelsens hämmande. Huru mycket ondt denna förödelse redan åstadkommit, hafva vi, litet hvar, varit i tillfälle att se på flera trakter, hvarest, efter skogens borthuggande, regnet så småningom bortsköljt matjorden, så att numera icke ens gräs der kan växa, utan den kala klippan ligger öppen. Bland de många exempel, som härför skulle kunna andragas, vill jag särskildt nämna, att, då staden Carlskrona skulle anläggas, fanns på den ö, Trossö, på hvilken största delen af staden ligger, och på kringliggande holmar så mycken skog, att deraf kunde byggas ett lineskepp och två nne fregatter. Nu deremot kan jag på dessa holmar icke upptäcka annan mark än kala klippor; och ingen skulle kunna föreställa sig, att på dem någonsin vuxit ett träd, om icke historien vore i tillfälle att omtala motsatsen.

Hvad nu sjelfva förslaget i fråga beträffar, är det verkligen så oskyldigt, att jag måste förvåna mig öfver, att man här fruktat dess antagande. Stadgandet i förslagets första paragraf är nemligen så liberalt, att man, under åberopande af detsamma, kan hugga bort, snart sagdt, all sin skog. Ja, jag tror till och med, att denna paragraf nära nog gör alla de öfriga öfverflödiga, med undantag af femte paragrafen. Om denna nu föreslagna författning hade innehållit det stadgande, som i thy fall är gällande i Danmark — nemligen att den, som köper ett hemman, icke får inom vissa år afverka mera af den å hemmanet tilläfventyrs befintliga skog, än som till husbehof erfordras — då hade man kunnat förekomma, hvad som hos oss nu ofta nog sker, eller att man köper in skog, delar in den i vissa lotter och säljer hvar och en af dessa på det vilkor, att de skola inom natt och år vara befriade från hvarje å dem växande träd. Sedermera inköper man ytterligare ett stycke skog och förfar på samma sätt, så att sålunda hela socknar ödeläggas, utan att lagstiftningen derfor lägger något hinder i vägen.

Vidkommande nu förslagets femte §, är denna verkligen så fristående för sig, att den kan bifallas, äfven om alla de öfriga afslås. Jag vågar därför, under den vissa förutsättning att de öfriga paragraferna icke vinna Kam-

marens bifall, hemställa, huruvida det skulle vara skäl att afslå denna 5 §, endast dertföre att den råkat komma i de öfrigas sällskap. I så fall hade det verkligen varit bättre, om den under form af motion kommit alledes ensam på Kammarens bord, emedan jag tror, att då måhända ett Utskotts-betänkande, som öfver motionen afgifvits i samma syfte som denna §, hade blifvit af Kammaren antaget. Jag förordar således bifall till Betänkandets 5 § och instämmer för öfrigt i hvad Herr Rosenberg med hänsyn härtill så tydligt ådagalagt, nemligen huru orimligt det är, att, såsom nu ofta tillgår, en person kan afsluta aftal med en annan om upplåtande af afverkningsrätt till skog, på vilkor att afverkningen först efter 50, ja 100 år tager slut och egarne således hela denna tid sakna dispositionsrätt öfver skogen på sitt hemman. Min orubbliga åsigt är, att genom lagstiftningen någon åtgärd måste vidtagas, för att inskränka den enskilde individens obegränsade rätt att ödelägga den skog, han eger. Och då jag anser, att § 5 i Betänkandet är ett, om ock obetydligt steg i den riktningen, och jag derjemte ingalunda kan dela den uppfattning af frågan, som af denne talare blifvit uttalad, hvilken påyrkade, att antingen hela Betänkandet eller också ingen del af detsamma borde antagas, förordar jag för min del bifall till det förslag, som Lag-Utskottet i merbemälda 5 § framställt.

Herr Åstrand: Då diskussionen redan länge fortgått, och tolf talare efter mig anmält sig, skulle jag måhända göra bäst uti att nu afstå från ordet, men sjelfva ämnet, som är under behandling, är mig verkligen alltför kärt, för att jag skulle kunna stillatigande låta det passera förbi mig, och det är på sådan grund, som jag vågar för en kort stund taga den högt ärade Kammarens uppmärksamhet i anspråk.

Vid en närmare granskning af Lag-Utskottets förevarande Betänkande torde man finna, att detsamma sönderfaller i trenne afdelningar, af hvilka en omfattar §§ 1, 2, 3, 4, 6, 7, 8, 9, då deremot § 5 är alldeles fristående och på samma sätt § 10, ehuru denna kan tagas i sammanhang med öfriga paragrafer.

Såsom ett generelt omdöme öfver Betänkandet i dess helhet, får jag uttala, det jag anser, att Utskottet i detsamma på ett särdeles lyckligt sätt löst sin svåra uppgift att begränsa den enskilde skogsegarens rätt. Hvar och en vet, att alla dylika inskränkningar äro motbjudande, att de oftast leda till ett resultat, motsatt det hvartill de skulle verka, och att man dertföre vid deras bestämmande icke kan vara nog varsam, aldrähelst då, såsom här är fallet, saken till en del är ny. Utskottet har dock härvid iakttagit en sådan varsamhet, att det nästan förvånar mig, huru Utskottet kunnat påfinna så lämpliga ord och uttryck för hvarje särskild bestämmelse; och tror jag mig kunna säga detta, ehuru jag visserligen på ett par ställen i Betänkandet har några mindre anmärkningar att framställa mot Utskottets ordställningar.

Utskottet säger i § 1: "Den af naturen till skogsbörd egnade mark skall dertill bibehållas, der den ej odlas till åker eller äng, eller afrödjes till nödig beteshage, eller för annat ändamål, som nödigt eller nyttigt är." Härvid torde man med skäl kunna fråga: hvad är det väl för fall, som vidare återstå, då icke skogsegaren kan hugga bort all sin skog? Hvad

södra och mellersta delen af Sverige beträffar, känner jag specielt, att denna fråga är fullt berättigad. Och då denna Betänkandets § I lem-
nar en så inskränkt rätt åt den enskilde skogsegaren, att han kan
upprödja sin skog till åker eller äng eller beteshage, eller för öfrigt efter
behag nedfälla den för annat ändamål, som kan vara nödigt eller nyttigt,
kan jag ej förstå, hvad desse Herrar befara, hvilka velat snart sagdt upp-
röra himmel och jord, som man säger, för detta oskyldiga Betänkande,
och vidt och bredt ordat om, att det skulle utgöra ett våldsamt ingrepp i
den enskildes eganderätt. Hvaruti ligger då, mine Herrar, detta ingrepp i
den enskildes rätt, som J så mycket beklagen? Måhända finner man lös-
ningen till gåtan i förslagets § 2, der det stadgas, att den till skogsbörd
egnade marken, för annat ändamål än i § 1 är omnämndt, *icke* får af
jordens egare eller innehafvare, eller, med hans lof och minne, af annan
så sköflas eller förödas, "*att skogens återväxt omöjliggöres eller äfventyras.*"
Likväl kan jag icke finna annat, än att detta stadgande är rättvist och
billigt. Då man nemligen tager en skörd, som icke återkommer förr än
efter 100, 150 år, kan det väl icke vara obilligt begärdt, att man pålägges
att åtminstone göra så mycket för efterkommande, som att sätta marken
i skick, att den åter en gång kan bära en sådan skörd. Och vidare måste
man besinna, att uppsigten å skogens vård och skötsel är öfverlemnad åt
kommunalstyrelsen, och att det är först sedan denna ansett fara för sko-
gens återupdragande vara för handen och derom gjort anmälan hos
Konungens Befallningshafvande, som en undersökning på stället af veder-
börande skogstjensteman och tvänne gode män skall ega rum. Och jag
vill tro, att kommunalstyrelsen väl ser sig för, innan den begär en dylik
syneförrättning, hvilken således, åtminstone hvad angår södra och mellersta
Sverige, efter mitt förmenande, endast i högst sällsynta fall kommer att
påkallas. Vidkommande för öfrigt denna syneförrättning, blir ganska svårt
att bestämma, när skogens återväxt är omöjliggjord. Ty om en eller an-
nan plätt af skogen skulle ligga utan plantor i 10, 20 år, skulle jag för
min del vid en sådan syneförrättning icke våga påstå, att skogsväxt på
dessa delar af marken vore för all framtid omöjliggjord. Det är först då
skogen blifvit totalt borthuggen på stora fält, så att icke något träd med
förmåga att framalstra dugliga frön finnes i närheten, och då marken på
samma gång är öfvervuxen med ogräs, såsom mjölbärsris och kråkbärsris,
eller mosslupen, allt vittnande om den magraste grund, som man kan för-
klara, att skogens återväxt är absolut omöjlig. Är marken öfvervuxen med
ljung, kan man ännu hysa hopp om skogens återväxt. Jag medgifver
visserligen, att den korta ljungen, som förekommer på hedarne i södra
Sverige, utgör ett för jordmänen dåligt vittnesbörd; men der den växer,
är dock icke grunden fullt så usel, som på de ställen, der — såsom jag
nyss nämnt — endast mossa m. m. förekommer. Om nu i dessa provinser
en skogsegare genom skogsafverkning på alla möjliga sätt förskaffar sig
ansenliga kapital, torde det väl icke vara obilligt, om han förpligtas att
till gengäld därför inköpa några skålpund frön; ty detta, mine Herrar,
blir just det resultat, hvartill ifrågavarande förslag skulle leda, detta är
det ingrepp i eganderätten, som med en sträng tillämpning af förslaget
skulle kunna åstadkommas.

Öfvergår jag nu till § 3, vill jag anmärka, att jag anser några deruti förekommande ord måhända något för vågade. Der står nemligen: "kan, i följd af särskilda förhållanden, nedfällning af skog lända till men för *klimatet* och *växtligheten* o. s. v. Det tillhör synemännen att äfven yttra sig öfver detta. Men jag tror, att det skall bliwa dem svårt att afgifva ett definitivt omdöme om, att den ena eller andra plätten, der skogen nedhuggits, skall komma att förstöra vårt klimat. De måste i detta fall tala i största allmänlighet; och om de någon gång skulle våga sig att, med hänsyn till ett bestämdt fall, i förberörda hänseende afgifva sitt utlåtande, är fara värdt, att de komme att gå för långt. Om nu detta förslag antages, vill jag föreslå, att de nyss citerade orden i § 3 utgå, för att icke ett så orimligt stadgande må kvarstå i det för öfrigt så väl redigerade förslaget.

Vidkommande nu sjelfva skogsfällningens inflytande på klimatet, så föreställer jag mig, hvad det så mycket omordade Norrland beträffar, att man der i allmänhet nyttjar skogen på det enda sätt, som medför någon verklig afkastning för skogsegaren, d. v. s. att man endast afverkar den mogna delen af skogen. Och under sådan förutsättning är det naturligt, att icke skogshygget kan lända klimatet eller växtligheten till men. Om deremot skogen på stora vidder helt och hållet afrödjes, så torde en sådan skogsfällning blifva farlig för Norrlands klimat, äfven om marken, der skogen borthuggits, är lämplig för återväxt; och uppstår fara för klimatet i Norrland i dess helhet, så utöfvar detta den menligaste inverkan på hela landets klimatiska förhållanden. Man har dock häremot invändt, att denna fara är så aflägsen, att vi icke behöfva på flera hundra år frukta dess resultat, äfven om hela den norrländska befolkningen under tiden lemnade allt annat å sido och endast sysselsatte sig med skogsafverkning. Min mening är således, att förevarande lagförslags stadgande icke skulle i afseende å Norrland hafva till påföljd något, som vore på minsta sätt att hänföra under ingrepp i den enskildes eganderätt. Man har här mycket ordat om ett sådant ingrepp i eganderätten, och att det skulle vara så förhatligt m. m. Jag beklagar, att icke Kammaren hyste samma åsigter vid det tillfälle för några veckor sedan, då fiskeristadgan här var under behandling. Denna stadga säger, att jag icke eger rätt att fiska på de och de tiderna, att jag måste fiska efter vissa metoder i vissa fall, t. ex. i somliga icke begagna not, och i andra endast de garn, hvilka hafva maskor af en viss storlek, alltsammans bestämmelser, hvilka kunna förhindra mig att njuta afkomst af mitt fiskvatten. Genom det beslut som då fattades i fiskeriförordningen, i det att ett förslaget lagstadgande förkastades, tillfogades dock flera personer, efter hvad jag känner till, en ganska betydlig årlig förlust, uppgående ända till ett räntan på ett kapital af 18,000 riksdaler motsvarande belopp. Detta oakadt tyckte Kammaren vid nyssnämnda tillfälle, att någonting sådant icke var ingrepp i eganderätten, då man deremot nu högeligen beklagar sig öfver ett dylikt ingrepp, ehuruval, med en tillämpning af Utskottets lindriga förslag, jag när som helst kan taga afkastning af min skog eller den afrödja, då den är 10, 20, 30, 40 eller 100 år gammal, utan att vara förpligtad till något annat än att återsätta marken i skogbärande skick.

En talare har sagt, att, då man nu vill främtaga ordföranden i kommunalnämnden rättigheten att utgifva bevis om rofdjurs dödande, så vore det vådligt att i afseende å skogsvården lemna honom den sagt som detta förslag innebär. Jag vågar vara af en aldeles motsatt åsigt och försäkrar, att, om jag i detta fall vore af samma tanke som den värde talaren, jag skulle afslå hela förslaget. Men jag anser, att man icke kan sätta den förevarande lagbestämmelsen i något som helst sammanhang med det myckna oskicket, som nu bedrifves i afseende å nyssnämnda bevis om dödade hökar, till hvilkas ringa heder och värdighet vråkar och andra mer eller mindre oskyldiga foglar efter döden af okunnigheten så ofta upphöjas, och hvarför stora summor årligen, utan allt ändamål, af Statens medel bortkastas.

Med anledning af hvad jag haft äran anföra kan jag icke annat än förorda bifall till denna del af förslaget. Genom dess antagande riskera vi sannerligen ingenting, men vi skulle derigenom vinna åtminstone så mycket, att en väckelse gifves till en bättre skogshushållning genom ett erkännande från Riksdagens sida, att den i någon mån behjertat de åtskilliga framställningar, som blifvit gjorda med hänsyn till en inskränkning i den enskildes dispositionsrätt till skogen. För öfrigt är det min övertygelse, att, om vi icke nu lemna vårt öifall till detta lindriga förslag, vi i en framtid nödgas antaga ett som blir betydligt strängare.

Med få undantag, såsom Ryssland, Spanien och England — i detta sistnämnda land derföre, att skogarne egentligast endast tillhöra stora egendomsegare — ega alla Europas länder långt mera restriktiva lagbestämmelser i skogslagstiftningen i afseende å den enskildes dispositionsrätt, än hvad det nu ifrågakomma förslaget innebär.

Särskildt i afseende å § 5 ber jag att få uttala det omdöme, att denna paragraf innehåller det aldraminsta, som i det hänseendet kan stadgas, hvarföre äfven samma paragraf, enligt min uppfattning, bör af Kammaren antagas. Ett afslag å densamma vore icke i konsekvens med ett afslag å de öfriga punkterna. Ty då Kammaren för afslag å dem förebragt, att de skulle innebära ett ingrepp från Statens sida i den enskildes eganderätt, så får jag fästa uppmärksamheten på, att just genom detta föreslagna stadgande i § 5 man haft för afsigt att inskränka ett ingrepp i denna eganderätt från en annan sida, nemligen *den enskildes*. Ty jag vågar hemställa, om det icke i sjelfva verket är ett ingrepp i eganderätten, att en egare af ett hemman kan, såsom här förut nämnts, under 50 år beröfva en blifvande egare af detsamma afverkningsrätt till å hans egendom växande skog. Det kan ju inträffa, att den nya egaren är intresserad af att sjelf sköta sin skog; men han måste ändock fördraga, att denna skog af den, som eger afverkningsrätten till densamma, i viss mån vanvårdas. Och på detta sätt skall allt intresse för en ordnad skogshushållning dödas i de trakter, der detta missbruk blir bruk. Man har invändt, att sågverksegarne icke skulle kunna bekosta de dyrbara strörensningarne, om de icke finge tillköpa sig afverkningsrätten till skog på längre tid än tio år. Detta bevisar dock, i min tanke, ingenting annat, än att den sågverksegare, som hyste en dylik åsigt, icke skulle anse sig få vederbörlig afkastning af skogen, om han ej egde rätt taga den, som man säger, rubb och stubb; hvilket afverkningsätt likväl, såsom förut är sagdt, är fullkomligt origtigt,

emedan endast den mogna skogen bör nedfällas. Såsom förhållandet nu emellertid är ställt, då aftal om afbrukningsrätt af skog kan avslutas för så orimligt lång tid som 50 år, är det gifvet, att markens egare blir likgiltig för, huru hans skog handteras, och den stora allmänheten följer hans exempel och bekymrar sig föga om, huru med landets skogar hus hållas.

Jag anhåller om Herr Talmannens proposition först på §§ 1, 2, 3, 4, 6, 7, 8 och 9 af Betänkandet i ett sammanhang, vidare på § 5 särskildt, samt ber att, då § 10 föredrages, till densamma få återkomma.

Herr Bovin: Det kan icke vara synnerligen angenämt att söka försvara Lag-Utskottets föreliggande förslag, då dess öde redan tyckes vara temligen afgjordt; men då svåra beskyllningar här blifvit mot Lag-Utskottet framkastade, vill jag söka att med några ord bemöta dessa.

En talare har, i början af sitt anförande, yttrat, att Lag-Utskottets förslag skulle vara "kostligt". Jag antager, att man icke får tyda detta uttryck på det fördelaktigaste sätt; men då måste jag äfven protestera emot ett sådant påstående. Lag-Utskottet har i välmening för frågans vikt sökt efter förmåga utreda denna angelägenhet, och det torde då icke vara lämpligt att så benämna det förslag, Lag-Utskottet ansett fördelaktigast framlägga.

En annan talare har behagat yttra, att behandlingen af detta förslag skulle utvisa, att Lag-Utskottets ledamöter skulle vara bekajade med hjernfeber. Det vore ingalunda att undra öfver, om den mängd af olika ärenden, som tillhörde detta Utskott, skulle åstadkomma någon förvirring i hjernan; men jag håller dock troligare, att denna hjernfeber egentligen funnits till i dens hjerna, som yttrat detta.

En talare har uttryckt sin förundran deröfver, att Lag-Utskottet hunnit egna detta ämne den omsorgsfulla pröfning, det verkligen gjort, då man känner, att flera andra ämnen af vikt ännu vänta på Utskottets utredning. Jag för min del anser deremot detta ärende vara af sådan vikt, att Lag-Utskottet efter mitt förmenande handlat fullkomligt riktigt, om det företrädesvis deråt egnat sin uppmärksamhet.

Diskussionen har ofta rört sig om den princip, som ligger uttryckt i Lag-Utskottets ifrågavarande förslag, och jag har af några talare funnit understöd i den åsigt, jag länge hyst, att denna princip skulle vara fullt berättigad. Denna princip genomgår också hela vår lag, från Giftermålsbalkens första till Strafflagens sista kapitel, att nemligen den enskildes rätt måste gifva vika för det allnännas. Den principen är icke heller ny i vår skogslagstiftning. Den fanns redan uttryckt i 1734 års lag, och jag tror, att, om man vill söka, man äfven skall återfinna densamma i landskaps- och landslagarne. Den är icke heller egendomlig för *vårt* land. Den finnes starkt utpräglad i de *flesta* länders skogslagstiftning.

Det är visserligen en sanning, att det ligger något motbjudande uti att stifta en lag, som inskränker den enskildes rätt att begagna vare sig sin egendom eller sina personliga rättigheter. Jag tror dock, att Utskottet, utan några förutfattade fördomar, här gått till väga med nödig sparsamhet.

Man har vidare påstått, att det skulle vara omöjligt att åstadkomma någon lagstiftning i afseende å vården af den enskildes skogar; men då

andra länder härutinnan lyckats, kan jag icke finna något skäl, hvarföre detta icke skulle lyckas äfven oss; och jag ber att få fästa uppmärksamheten derpå, att redan vid 1734 års riksdag tillsattes för detta ändamål en komité, som äfven visade, att en sådan lagstiftning vore både nödig och möjlig att åstadkomma.

Man har dessutom invänt, att den tid icke ännu är inne, då Staten *behöfver* ingripa på detta område. Om man likväl erkänner riktigheten af den af Lag-Utskottet uttalade principen, tror jag det vara vida klokare att vi söka stämma i bäcken än i strömmen.

Vidare har man klandrat, såsom olämpligt, det förslag, att kommunalstyrelsen skulle med denna sak taga befattning. Detta förundrar mig så mycket mera, som jag hört denna invändning göras just af personer, som eljest ständigt velat åt kommunalstyrelserna vindicera rättighet att ingripa i våra ekonomiska förhållanden. Dessutom ber jag att få upplysa derom, att detta stadgande influtit i förslaget just af det skäl, att Utskottet antog, att förslaget derigenom skulle blifva desto mera aptitligt, om jag så får uttrycka mig. Man ansåg, att stadgandet om denna tillsyn, utöfvad af kommunerna sjelfva, skulle blifva mindre motbjudande, än om den uppdragits åt allmän åklagare.

Jag vill icke längre uppehålla Kammarens tid. Jag tror dock, att Lag-Utskottet för det ifrågakvarande förslaget vore förtjent af något erkännande, liksom jag för visso antager, att den tid skall komma, då svenska Riksdagen skall nödgas erkänna den princip, som finnes uttalad i Lag-Utskottets förslag, äfven om denna princip då kommer att göra sig gällande under andra former än nu.

Jag yrkar bifall till Lag-Utskottets förslag.

Herr Jonas Jonasson från Calmar län: Jag afstår från det af mig begärda ordet och inskränker mig till att förena mig med dem, som yrka afslag å Lag-Utskottets Betänkande.

Herr Kolmodin: Jag hade begärt ordet för att yttra mig till försvar för Lag-Utskottets Betänkande, men jag finner mig häri förekommen af åtskillige talare, och jag kan således inskränka mig till att instämma med dem. Så snart fråga blir om skogslagstiftning, hör man ständiga rop om faran af att ingripa i egunderätten och friheten. Herr Ribbing har dock i sitt anförande visat obefogenheten af alla dessa farhågor i nu föreliggande fall, och Herr Åstrand har ännu utförligare framhållit densamma.

Den anmärkning, som med fog kunde göras, vore otvifvelaktigt, att de af Utskottet föreslagna bestämmelserna icke äro nog verksamma. För min del måste jag bekänna, att jag anser Utskottet i § 7 af dess förslag hafva gått med sådan försigtighet till väga, att det nästan, så att säga, "satt bocken till trädgårdsmästare". Enligt mitt förmenande förefinnes nemligen fullt skäl att befara, det kommunalstyrelserna skola på ett allt för lamt sätt behandla denna angelägenhet.

Jag är emellertid Lag-Utskottet tacksam därför, att Utskottet här vägat framkomma med ett positivt förslag. Jag fruktar visserligen för att detta förslag går sin undergång till mötes, men måste ändå helsa det med glädje såsom det första tecknet till ett omslag i vår skogslagstiftning.

Då man å åttonde sidan af Utskottets Betänkande läser, att den fria dispositionsrätten öfver de enskilda skogarne leder sitt ursprung från året 1789, måste man erkänna, att denna rättighet är ett frihetsträd, som uppspirat ur en ganska misstänkt jordmån. Det vore då i sanning önskligt, att detta lagförslag, när det, som sannolikt är, snart jordas, i sig innebure ett frö, icke till något nytt frihetsträd, utan till en verklig "säkerhetsakt", som skyddade våra skogar mot en oförnuftig och tanklös behandling.

Jag instämmer med Herrarne Ribbing och Åstrand samt yrkar bifall till Lag-Utskottets Betänkande.

Herr John Ericson: Jag afstår från ordet och inskränker mig till att yrka afslag å Lag-Utskottets Betänkande.

Herr Friherre von Schulzenheim: Frågan är visserligen tillräckligt utredd af föregående talare, men som den är en principfråga, kan jag dock icke neka mig nöjet att framställa några anmärkningar mot Lag-Utskottets ifrågavarande förslag.

Det har alltid förefallit mig märkvärdigt, då man velat generalisera förhållandena inom den ekonomiska lagstiftningens område uti vårt land. Man måste nemligen ihågkomma, att vårt land eger en areal af hundratal quadratmil, och att hvad som sålunda passar för norr icke passar för söder.

Man må visserligen invända, att några generela grundsatser dock måste förefinnas vid hvarje lagstiftning; men jag vågar deremot påstå, att man för närvarande ingalunda är sinnad för att, i enlighet med Lag-Utskottets förslag, underkasta sig en administration i det nu ifrågavarande fallet. Det är visserligen godt att ega en ordnad skogspersonal, som sköter Statens egendom, men ingalunda tror jag vi böra för värden af våra egna skogar förskaffa oss en armé af tjenstemän, som skulle öfvervaka huru vi sjelfva sköta våra egna skogar.

För öfrigt äro dessa klagomål öfver skogarnes vanvård i vårt land ingalunda nya. De hafva funnits till ända sedan Gustaf den Is tidehvarf. På orter, der man för 200 år sedan hört denna klagan öfver skogens otillräcklighet, finnas ännu tillräckliga skogar kvar, oaktadt de, till följd af vår tids utveckling, numera tagas mycket mera i anspråk än förr. Allt efter som odlingen går framåt, erhålla skogarne ökad värde, och först då den erhåller värde skötes den äfven bättre. Om de, som bekymra sig öfver, huru illa våra skogar skötas, ville genomresa de provinser, hvarest vi ega en ordnad skoshushållning, skulle de finna, att deras klagomål äro temligen obefogade.

Den enda punkt i Utskottets förslag, som jag kan gilla, är den femte. Jag anser det nemligen vara alldeles riktigt att stadga en tid af 10 år såsom den högsta, för hvilken kontrakt om skogsafverkning böra kunna ingås.

Det finnes i vårt land icke mera än en fiende till våra skogar och det är den höga räntan; ty, mine Herrar, våra skogar återväxa icke lika fort, som räntorna på de upplånade penningarne skola återbetalas.

Af alla dessa skäl anser jag mig icke kunna bifalla Lag-Utskottets i öfrigt om mycket godt vittnande Betänkande utan yrkar å detsamma afslag.

Herr Lundström: Det är förunderligt, att, då man i långliga tider och äfven nu hört omtalas de många och stora brister, som vidlåda vår skogslagstiftning, och man både offentligt och enskildt så mycket ordat om den pågående skogsförödelsten, man nu, då man med allvar börjat taga ihop med vår skogslagstiftning, ingalunda blir tillfredsställd. Man har stiftat lagar, som befunnits mer och mindre lämpliga och nyttiga; och nu har Lag-Utskottet åter afgifvit ett förslag, hvilket dock åtskillige talare velat förkasta. Med den kännedom jag har om skogarnes beskaffenhet i Norrland tror jag, att antagandet af detta förslag vore mera till gagn än till skada. Min öfvertygelse är således, att Kammaren gjorde rättast i att antaga förslaget, och det kan icke annat än förundra mig, att så många Norrländingar uppträdt mot detsamma. För dem borde väl vara angeläget att reglera skogarne, så att de kunde vara såväl det allmänna som den enskilde till nytta.

Det kan ej nekas, att de norrländska skogarne skötas på ett mindre fördelaktigt sätt; därför skall skogsbristen också fortfara och det dermed följande hämmandet af kolonisationen; såsom nu förhållandet är, att hela trakter lemnas öde, tillkommer det just lagstiftningen att vidtaga lämpliga åtgärder för att förekomma detta. Då emellertid efter mitt förmenande den nu föreslagna förändringen är mera nyttig och gagnelig än nu gällande stadganden, så har jag icke tvekat att bifalla densamma, dock med undantag af § 10, på den grund att en skogskomité nu kommer att tillsättas för att ordna dessa förhållanden. Öfriga paragrafer skulle jag äfven önskat blifvit bifallna, men som jag icke vågar hysa några förhoppningar derom, anhåller jag att få instämma med dem som yrka bifall till § 5 i Betänkandet.

Herr Östman: Det har funnits människor, som blifvit förespådda, att den yttersta domen varit hardt nära för handen, och det har gifvits människor, som för flera hundra år sedan trodde, att skogsbrist i Sverige snart skulle inträffa, och hvarom våra äldre författningar, hvilka lade hinder i vägen för den eljest sjelfegande skattebonden att, på sätt honom bäst syntes, behandla sin skog, bära vittnesbörd. För min del får jag erkänna, att min tro varit lika svag i ena som andra fullet. Det förhållande, att en och annan, antagligen icke flera än 1 på 300, är oförsigtig vid försäljning af skogsskiften, bör väl icke framkalla ett förmynderskap öfver en hel allmänhet. Om en min länskamrat har uppdrag af sina kommittenter att förklara dem omyndige, så har jag åtminstone icke erhållit något så beskaffadt uppdrag. Man påminner sig väl hvilka strider genomkämpades, innan skattebonden erhöi fri dispositionsrätt öfver sin skog; och då i allmänhet inga skadliga följder häraf visat sig, anser jag rättast att äfven fortfarande hvar och en sjelf får råda öfver sin egendom, hvarigenom den också blir bäst värdad. Fördenskull yrkar jag afslag å Lag-Utskottets Betänkande i sin helhet.

Häruti instämde Herr *Johannes Andersson*.

Herr Lithner: Ehuru jag för min del icke kan instämma i det förslag Utskottet framlagt, vill jag dock icke skarpt klandra Utskottet. Jag tror, att Utskottet gjort hvad det kunnat och kanske litet till ändå, för att gå en, åtminstone högljudd opinion till mötes. Jag hade också från början icke ämnat deltaga i diskussionen, såvida icke under densamma åsigtur blifvit framställda och meddelanden lemnade, som jag anser mig böra bemöta och berigtiga, då ingen annan talare här inlåtit sig derpå.

Den talare och ledamot af Lag-Utskottet, som här först och utförligast försvarat förslaget, har väl sökt visa, att man bör skilja emellan ingrepp i eganderätten, hvarom här icke vore fråga, och den här föreslagna begränsningen af densamma, hvartill sambället väl må ega rätt. En annan ledamot af Utskottet har härtill lagt, att en dylik grundsats af eganderättens begränsning genomgår hela vår lagstiftning från och med Giftermåls-till och med Straffbalken. De ärade talarnes resonnement synes mig dock vara tillämpligt endast der fråga är om fastställande af de gränser, inom hvilka en icke ännu existerande eganderätt kan förvärfvas; men när fråga, såsom här, är om redan bestående eganderätt, så torde begränsning blifva likbetydande med ingrepp. Jag vet också icke hvaruti t. ex. den citerade Giftermålsbalken stadgar någon begränsning af redan bestående rätt.

Om vi se det framlagda förslaget sådant det är, så föreslår det ju att under uppsigt af kommunalstyrelserna ställa den nu faktiskt bestående eganderätten till skogarne. Att detta icke innebär annat än ingrepp, har jag redan visat. Men jag vill dertill lägga, att det, principiellt taget, innebär en så vådlig återgång från den väg, som vår ekonomiska lagstiftning under sista åren beträddt, att jag förmodar, att vi en hvar betänka oss, innan vi ingå derpå. Föga skulle väl vara vunnet med alla de strider här utkämpats för eröfrande af frihet från det allmännas inblandning i våra enskilda angelägenheter, om vi nu skulle börja att göra kommunalstyrelserna till ekonomiska välfärdsutskott hvar inom sin kommun. Jag kan ej för mig förklara, huru Utskottet kunnat falla på den tanken att göra ett sådant förslag, så vida jag icke får söka förklaringen i hägen att dock något göra emot den allmänt öfverklagade skogsafverkningen. Besynnerligt förefaller dock, att Utskottet icke haft objektiva skäl att motivera sitt förslag med, utan, med synbarligen bästa vilja, stadnat vid ett antagande. Jag läser nemligen i motiveringen för behofvet af de föreslagna åtgärderna: "Utskottet anser sig icke sakna skäl att antaga" o. s. v. Det torde dock vara nog vågadt att blott på ett *antagande* föreslå så genomgripande åtgärder som dessa.

Klagan öfver skogsförödelse och skogsbrist är ej först de sednare åren i Sverige påkommen. Troligtvis började den att höjas vid samma tid, då man här började rödja skog för att bryta bygd, hvilket ju är kulturens gång. Säkert är, att den är flera hundra år gammal. Den hördes på Gustaf den I:s tid. I Carlsons historia öfver Carl XI har jag läst att på 1660-talet de som bodde på Vestgöta-slätten klagade, att de hade hvarken bränsle eller byggnadsvirke. En del af Dals och Aske härader i Östergötland förde samma klagan. I Upland voro Trögds, Asunda och Waxala härader redan skogslösa. Bönderna i Stora Tuna, Skedvi och

och Sätters socknar i Dalarne begärde befrielse från timmerhuggningen till Kopparberget, emedan skogen redan var utödd. Angående Gestrikland yttrar Bergskollegium i en berättelse 1666, att "skogsfällandet till sågbräder tager öfverhand, så att man finner ända till sextio sågqvarnar i åtskilliga socknar." Således redan då en klagan från den del af Norrland dit skogsindustri hunnit! Och likväl skulle jag tro, att Gestrikland än i dag är en af Sveriges skogsbördigaste provinser. Hvad de andra anförda orterna, Vester- och Östergötland, Upland, angår, så är väl föga att undra på, att de, som ingen skog hade, då, som nu, klagade öfver skogsbrist, men för de herrar, som påstå, att skogens affällande gör land oboeliga, återstår att bevisa, att dessa provinser äro mindre beboeliga, mindre odlade, mindre välmående nu än för 200 år sedan. Det kan icke heller vara förvånande, att personer som aldrig sett skogar i de dimensioner, som de ega i de skogbärande orterna, lätt förmås att tro på ett högljudt rop om sköfving och fara för framtiden, belst då äfven från dessa orter röster instämma i samma rop. En af mina länskamrater, som ock är motionär i ämnet, har här framhållit, huru hans hembygd är sköfblad. Jag motsäger icke hans uppgift, men en upplysning, som jag grundar på personlig erfarenhet, ber jag att få lemna. För ungefär 28 å 30 år sedan var jag en sommar i den bygden, och jag minnes ännu, att jag förvånade mig öfver den skogshärjning som der framgått; men härjaren var icke sågverksrörelsen utan — skogseldar. Med de norrländska skogarne för 30 år och längre tid tillbaka förhöll det sig i allmänhet så, som en resande omkring år 1820 i sin dagbok antecknat: "Norrlands skogar kunna delas i 3 klasser, nemligen de som hafva brunnit, de som brinna och de som skola brinna." Innan trävarurörelsen kom, rensade med stora kostnader upp strömmar och flottleder, anlade dyra etablissementer och gaf värde åt skogarne, vårdade man sig icke ens om att släcka eld i skogen — man såg fast heldre gerna, att en del af den värdelösa skogsmassan brann, ty derigenom fick man för minsta besväret torr ved och några års mulbete. Jag vågar dertöre här yttra den öfvertygelsen, som jag hyser, att större skogsförödelse egde rum före än efter trävarurörelsens uppträdande i de dimensioner den nu har; men deröfver klagade ingen af det enkla skäl, att ingen skördade vinst deraf.

Samme min ärade länskamrat har här återopat och låtit för Kamraren uppläsa en från Vester-Norrlands läns landsting 1863 till Kongl. Maj:t aflåten underdånig skrifvelse rörande skogssköfvingen inom länet. Jag hade verkligen icke trott, att denne representant ville bringa saken så på sin spets, att han skulle tvinga mig att här offentligen från denna plats och till protokollet meddela upplysningar om denna skrifvelse och dess tillkomst. Efter det som nu skett ber jag blott få erinra derom, att det är han och icke jag som velat det. Såsom en hvar, som ähört denna skrifvelses uppläsande här, lär ha hafva funnit, innehåller den klagomål öfver förment vällefnad och lyx bland allmogen, öfver en lätt förtjenad penningens snara förlösande m. m., som allt anses hafva sin grund och orsak i trävaruindustrien, men deremot ingen enda faktisk upplysning, intet enda statistiskt datum, ingen enda siffra, som, såsom man kräfver af en officiel skrifvelse, kan bestyrka de förda klagomålen befogenhet. Om dess

tillkomst vet jag följande. Den beslöts med en knapp pluralitet, men blef aldrig justerad inför landstinget, som uppdrog dess uppsättande åt dåvarande ordföranden, länets höfding. Men han hade, då han emottog detta uppdrag vistats inom länet högst två månader. Om jag ej för mycket missminner mig, tillträdde han sin befattning i Augusti 1863 och skrifvelsen är daterad i slutet af September samma år. Jag är för min del öfvertygad, att, om nämnda landstingets ordförande haft en på längre erfarenhet grundad kännedom om förhållandena, denna skrifvelse, om den ens kommit till stånd, fått ett annat innehåll och annan färg. Nu kan man väl ej undra på, att han, nyss kommen till länet från södra Sverige med de bästa och allvarligaste föresatser att gagna länet, lätt lät sig påverkas af det allmänna ropet; men huru mycket skrifvelsen är att grunda ett omdöme på, torde bäst synas deraf, att Regeringen, hvars dåvarande finansminister visserligen icke gjort sig känd för likgiltighet för de norrländska skogarnes vård, deråt ingen uppmärksamhet egnat. Emellertid ber jag att få nämna, att vid 1864, således nästföljande års landsting en motion i motsatt syftning väcktes, hvilken väl föll med 17 röster emot 16, men af ingen annan orsak än den, att landstinget, under det förhållande att Regeringen då antingen nyss utfärdat eller veterligen förehade utfärdandet af en ny skogslagstiftning -- jag minnes nu ej rätt hvilketdera -- icke ansåg det för sig tillständigt att åter framkomma med en skrifvelse i ämnet.

Sedan jag nu af undseende för Kammarens tid och tålmod hastigt, och hastigare än jag skulle önskat, vidrört några punkter rörande det antagna behovet af den lag, som är föreslagen, vill jag återgå till förslaget, hvarom jag ännu har några ord att säga.

En talare från Östergötland har visserligen sagt, att han uti de föreslagna stadgarne icke såg någonting så farligt. Det enda som kan hända, menar han, är, att den som angifves för vanvård om sin skog, får sig en syneförrättning, som, derest angifvelsen befinnes ogrundad, icke lär kunna skada honom. Om alla kommunalnämnder, synemän och gode män vore så kunnige i skogshushållningen, så förståndige och rättsinnade som den ärade talaren, så skulle äfven jag kunna medgifva att någon så stor fara ej borde uppstå. Men efter mitt förmenande bör man vid stiftandet af en lag ej antaga, att alla äro gode och förståndige; man behöfde då ingen lag. Man bör tvärtom taga i beräkning de menliga svagheter och passionerna. Det behöfs blott någon ovänskap, afund, osämja grannar emellan, för att den föreslagna lagen skall öppna ett lätt tillfälle att genom ett afverkningsförbud i ekonomisk ruin störta en person som åtagit sig en timmerleverans, hvilken af något skäl ej behagar hans mäktigare granne. Det må ursäktas mig, att jag icke anser kommunalnämnderna mer än andra människor otillgängliga för dylika känslor. Särdeles betecknande för förslaget är ock den omständigheten, att enligt detsamma kommunalnämnderna för en angivelse, huru ogrundad den än må vara, icke stadna i något ansvar -- icke ens för betalning af synekostnaderna. Här stadgas nemligen, att "kostnaden för undersökning skall, då skogen, på sätt i § 2 sägs, varder under förbud ställd, gäldas af den som finnes hafva gjort sig skyldig till skogsförödelsen, men eljest, äfvensom der tillgång hos denne saknas, af allmänna medel utgå". Man synes härmed rent af hafva velat uppmuntra angifvelser, som ej behöfva styrkas. Intet kan

vara lättare än att göra angifvelser, när det värsta som derpå för angifvaren följa kan är, att Staten får betala kostnaden. För min del vill jag icke, och det torde ingen af eder, mine Herrar, vilja lemna en sådan oansvarig magt i händerna på våra kommunalstyrelser.

Men jag vågar vidare påstå, att kommunalstyrelserna i intet afseende äro lämpliga för denna funktion, som dessutom icke ligger inom omfånget af de ändamål, för hvilka de tillkommit. Om jag äfven ville tillmäta dem alla möjliga goda och redliga motiv, så sakna de — och det företrädesvis i skogsorterna — i allmänhet nödig insigt därför samt tid och tillfälle att egna sig deråt. Jag vill hemställa till Kammaren: huru har man tänkt sig, att denna åt dem uppdragna kontroll skall kunna verkställas? Möjligen skulle det kunna låta sig göra i små kommuner, der ingen skog finnes. Men det gifves i de skogrika länen kommuner med areal, större än hela län i södra Sverige. Begär man nu, att nämnden i en dylik skall vandra omkring flera tiotal kvadratmil för att efterse skogarne, så frågar jag: hvem skall ersätta kostnaden därför? kommunen? Jag tviflar, att den vill åtaga sig eller kan åläggas denna skyldighet, Eller tänker man sig att denna kontrollerande myndighet skall sitta i sitt sessionsrum och besluta efter hörsagor? Det sista sättet att gå till väga, eller att på obestyrkta uppgifter göra ansvarsfria angifvelser blifver nog både det lättaste och mest begagnade. Af hvad jag under diskussionen försport, torde dock icke denna Kammare finnas böjd att stifta dylik lag.

Här har likväl hos flere talare försports någon benägenhet att antaga den femte paragrafen, som föreslår inskränkning till 10 år af den tid, på hvilken skogsegare må hafva rättighet att upplåta afverkningsrätt å sin skog. De fleste af desse talare hafva yttrat den åsigt, att en dylik inskränkning skulle motverka den nu så öfverklagade skogsförödelsten, och en talare har gått så långt, att han i nu gällande bestämmelser, som medgifva upplåtelse på femtio år, sett ett ingrepp i eganderätten. Till den sistnämnde talaren vill jag endast i förbigående hemställa, huru det kan stå tillsammans med sund logik att säga, att en upplåtelse, som jag fritt medgifvit och för hvilken jag uppburit betalning, kan kränka någons eganderätt? Icke kan upplåtarens, som fritt handlat, rätt derigenom kränkas. Icke kan en efterkommande köpare, som känner upplåtelsen och derefter rättar sin köpesumma, deraf kränkas i sin rätt, som ej kan vara större än han köpt. Och icke kan en arfvinges rätt häraf kränkas, så vida man ej vill påstå, att allt afsalu, all upplåtelse, allt föryttrande af någon som helst egendom är en kränkning af arfvingers rätt.

Med de talare, som hållit före, att den föreslagna inskränkningen skulle motverka skogsförödelsten, kan jag icke heller dela åsigheter. Jag vet väl ej rätt hvad man menar med ordet skogsförödelse; ty i min hemort förekommer ingenting som jag vill gifva detta namn mer än svedjning, som dock är allt mer och mer i aftagande; men af hvad jag här hört gör jag mig den föreställning, att man med detta ord menar skogens afmejande, nedfällande af "rubb och stubb", såsom jag tror att orden föllo sig för en representant från Skåne. Om nu så är, så är det ju tydligt, att den som förvärtvat afverkningsrätt på en kortare tid, skall hafva större intresse att påskynda en sådan afmejning, än den, som har längre tid för sig. Det sunda förnuftet säger ju, att, om en person på 10 år skall af

en skog tillgodogöra sig köpeskilling, ränta och omkostnader, så nödgas han hårdare anlita skogen, än om han har 50 år för sig till amortering af sina utgifter. Men härtill kommer, att den, som fått på sig upplåten afverkningsrätt på 50 år, har ett intresse att bevara den yngre skogen, hvilket aldrig kan vara förenadt med en upplåtelse på 10 år. De upplåtelser, som i allmänhet skett i Norrland på den längre tiden, stå vanligast i förening med sågverksanläggningar, som just från dessa skogsupplåtelser få sitt förnämsta värde och som äro för dyrbara för att vara anlagda eller kunna anläggas med beräkning blott på några få års afverkningsning. När nu härtill kommer, att återväxten af timmer i allmänhet, i södra och mellersta Norrland åtminstone, beräknas till 1 tum i tjocklek på 10 år, samt att sågverken, för såvidt de skola kunna betinga sig antagliga pris för sin vara, icke gerna försåga virke under 11 tums tjocklek på 22 fots längd; så inser man lätt, att de kloka och omtänksamma affärsmän, som inlåtit sig i dessa stora affärer, hafva sitt intresse uti att vårda den tillväxande skogen, när de få så lång upplåtelsestid, att en återväxt till de dimensioner, som tarivas, är möjlig, hvilket intresse, såsom jag nyss sagdt, helt och hållet bortfaller, om upplåtelseätten skulle inskränkas till 10 år. För öfrigt tillåter jag mig nämna, att i de trakter jag känner upplåtelsekontrakten alltid innehålla noggranna bestämmelser på de dimensioner, under hvilka virke icke får afverkas, samt att allmogen i allmänhet vet rätt väl öfvervaka efterlefnaden af detta kontrakt.

Det förhåller sig således icke så, som här yttrats, att med nuvarande lagbestämmelse fara vore, att "rubb och stubb" af skog skulle vara afhugget, när kontraktstiden är ute, och de upplåtna skogarne återfalla till hemmanen. Det förbjuda kontrakten, och det förbjuder sågverksegrarnes eget intresse. Jag håller här i min hand priskuranter, som jag skaffat mig af arbetare för huggning och körning af timmer från dylika skogar efter Ljunga elf, och der står att läsa för en hvar, som det vill: "Rotstockar under 11½ alnar 11 tum få ej huggas. Brytes häremot, bötes 3 riksdaler riksmünt för hvarje stock". Här af synes, att sågverken icke vilja fälla unga träd — och de kunna det icke heller; ty en stock på 9 tum kostar i flottning, amortering för strömbyggnader, sågning m. m. lika mycket som en om 12 tum, men priset på det försågade virket af den sednare förhåller sig till priset på virket ur den förra såsom 100 till 60.

Jag anser således, att, ehvad man bestämmer högsta tillåtna upplåtelsestiden till 10 eller 50 år, så måste de bestämmelser man önskar om bevarandet af den yngre skogen lemnas åt den enskilda kontraktsfriheten. Men det oaktadt är det icke ligkiltigt, om denna inskränkning sker eller ej. Vi hafva nemligen i det inre af de norra proviuserna stora trakter med ännu otillgängliga skogar, och till hvilka odling icke tränger fram, förr än dessa skogar få tillgodogöras. Tydligt är dock, att för en afverkningsstid af 10 år ingen kapitalist nedlägger de dryga kostnader på strömningsningar och andra byggnader, hvarigenom ensamt skogarnes tillgodogörande blir möjligt. Vill man nu bereda dessa skogar "den heder att ruttna neder", så må man stifta lagar sådana som den nu föreslagna, men hvilket gagn man dermed gör landet och dess odling lemnas derhän. I förbigående må här nämnas, att ju längre in i landet från kusten belägen en skog är, ju omöjligare blir dess sköfande på yngre träd för

flottningskostnaderna. För skogar närmare kusten åter skall den kortare afverkningstiden ovilkorligen medföra faran af hastigare uthuggning. Men detta stadgande, om det blir lag, kan komma att lända till en skada, som just de som mest ifra för skogarnes bibehållande åt hemmanen -- hvilket jag förmodar vara afsigten med förslaget -- kanske icke besinnat. Denna skada är nemligen skogarnes fränsäljande för everdeliga tider. Vi hafva nu på Kammarens bord ett förslag om medgifvande för skatteegare, äfven de mindre, af denna rättighet. Antagligen kommer detta förslag att gå igenom. Om man nu icke tilltror den svenska allmänhetens klokhed och omtanke nog, att vid upplåtelse på 50 år genom kontrakt tillförsäkra hemmanen skogsåterväxt, huru vill man då tilltro den nog omtanke att icke fränsälja skogen för everdelig tid, hvilket troligen, om denna § 5 antages, skulle blifva det enda vilkor, hvarpå sågverksegare kunde erbjuda tillfälle till skogens tillgodogörande? Mig synes, som skulle man här blott ställa sig för värre eventualiteter, än man förutser. Dessutom kan aldrig en lag, som i ett slag skulle inskränka friheten att kontrahera om egendom, föda af sig annat än försök att kringgå den lagen, undersele och korruption.

Jag afstyrker Betänkandet i dess helhet.

Herr *Ljuslin* med flere ledamöter förenade sig uti detta anförande.

Herr *Björck*: Jag borde visserligen icke upptaga Kammarens tid, då jag till alla delar gillar de åsigter, som af den siste talaren blifvit framhållna, men jag vill fästa uppmärksamheten på en särskild omständighet, som jag icke kan undgå att anse af någon vikt. Lag-Utskottet har i det föredragna Betänkandet föreslagit: att hos Kongl. Maj:t göra underdånig hemställan om utfärdande af en förordning om åtgärder till förekommande af skogsförödelse etc. Jag finner detta vara en ganska egen och ovanlig framställning. Om, såsom jag förmodar, det varit Lag-Utskottets mening, att Riksdagen skulle fatta ett sådant beslut, så borde likväl Utskottet begagnat den vanliga termen: "för sin del besluta"; nu står det tydligen, att Kongl. Maj:t skall besluta en "*förordning*"; men detta antager jag icke vara Utskottets mening. Att saken i sig sjelf dock varit Utskottet oklar synes deraf, att enligt § 10 Kongl. Maj:t skall ega att göra vissa undantag från de i förordningen gifna bestämmelser. Detta stadgande är emellertid sådant, att det icke kan vara riktigt, med mindre än att frågan rör en lagstiftning af uteslutande ekonomisk beskaffenhet, utan allt beroende af den lagstiftningsrätt, som tillkommer statsmagterna gemensamt. Undersöker man närmare denna lag, så finner man dock, att den ingriper icke oväsentligt uti den enskilda eganderätten och uti den dispositionsrätt, som den enskilde nu har öfver sin skog. Jag tror, att hvad jag anført visar, att Lag-Utskottet icke gjort klart hvarken för sig eller Riksdagen, huruvida frågan är af beskaffenhet, att det tillkommer Kongl. Maj:t att utfärda en författning i det omförmålda syftet, eller om den hör under Riksdagens lagstiftningsrätt och alltså bör framträda under formen af en Kongl. Förordning. Efter min uppfattning hör frågan till deras antal, som äro föremål för statsmagternas gemensamma lagstiftningsrätt, och det är således, om icke grundlagsvidrigt, dock i hög

grad olämpligt att lemna Kongl. Maj:t ensam en sådan rätt, som § 10 innehåller. Derföre hyser jag för min del ganska stora betänkligheter att tillstyrka bifall till detta Lag-Utskottets förslag.

Jag skulle mycket misstaga mig, om icke detta förslag lånats från 1856 års skogskomité. Denna komitées framställningar hafva redan varit under Kongl. Maj:ts pröfning och Kongl. Maj:t framlade på grund af samma förslag och den deraf skedda granskning vid nämnda års riksdag till Representationens pröfning vissa grunder för den blifvande lagstiftningen i ämnet; men Kongl. Maj:t hade då icke upptagit de grunder, som Lag-Utskottet nu sökt göra gällande, utan tvärtom funnit komitéens förslag just i dessa delar så opraktiskt, att skäl icke ansågs vara för handen att ens lemna Riksdagen del deraf. Med undantag af § 3, som handlar om åtgärders vidtagande för skyddande af skog, som bidrager att förekomma bergras och mera sådant, så finnes ej något i Lag-Utskottets förslag, som Kongl. Maj:t ansett sig kunna eller böra framlägga till Representationens antagande. Rörande de enskilda skogarne innehöll Kongl. Maj:ts förslag, utom hvad som nyss blifvit nämnt, endast tvänne bestämmelser, af hvilka den ena afsåg de så kallade härads- och sockneallmänningarne och den andra de enskilda skogarne, som då ännu icke voro skiftade. Men för öfrigt fann, som sagdt, Kongl. Maj:t förslaget beträffande den enskilda skogshushållningen alldeles oanvändbart, och påkallade ingen uppmärksamhet dertill från Representationens sida, hvad öfriga bestämmelser beträffade.

Hvad nu sjelfva frågan angår, så har man nekat, att förslaget innefattar ett ingrepp i eganderätten och velat gifva det namn att vara en begränsning af nämnda rätt; men om denna rätt nu är i det ifrågavarande hänseendet ovilkorlig och obegränsad; så måste den föreslagna begränsningen anses innefatta ett ingrepp i den bestämda eganderätten, och detta ingrepp är i den mån svårare, som den åt skattebonden gifna försäkran om fri dispositionsrätt öfver sin skog varit högtidlig och bindande.

I sistnämnda hänseende torde böra tagas under särskildt betraktande hvad en talare anmärkt derom, att skattebondens rätt till skogen skulle härleda sig först från 1789 års förordning, och således icke vara särdeles gammal. Ehuru detta är osant, så är det dock visst, att 1789 års säkerhetsakt, hvilken alltid betraktats såsom grundlag, afsåg att göra slut på det förtryck, hvarunder skattebonden i århundraden suckat, och att gifva honom samma rätt öfver sin skog, som tillkommer egare af den så kallade frälsta jorden. Sådana medgifvanden återtagas icke när som helst, och representanterne för de skattdragande må besinna sig, innan de fränkänna sina hufvudmän frukterna utaf strider, som utkämpats under sekler. Att 1805 års skogsförfattning sökte återföra det fordna förhållandet under förevändning att skydda räntetagarnes rätt, visar huru opålitlig den tidens Regering varit; men icke kan denna författning anses upphäfva den år 1789 gifna försäkran, helst domarne utan tvifvel måste upprätthålla nämnda försäkran och visserligen i hvarje fall skola säga, att räntetagaren får nöja sig med den säkerhet han har i jorden.

Den föreslagna begränsningen är dessutom ganska besynnerlig, ej bestämd, utan af den beskaffenhet att en talare, som försvarat den, visat, att man kan, såsom ordspråket lyder, köra armen tvärt igenom den. Skall en

begränsning ske, så bör den vara så klar, att hvar och en känner sina rättigheter, ty, mine Herrar, saken angår dock icke mera eller mindre än grundvalen för samhället, eganderätten.

Då begränsningen beror af särskild pröfning i hvarje fall och dertill fordrar en högst egen och vexlande kontroll, uppkommer i verkligheten, såsom andre talare rätteligen anmärkt, ett förmynderskap.

Hvad särskildt angår § 5, vill jag icke upptaga tiden med en omständlig granskning af allt hvad som tillhör det deri förekommande stadgandet, utan hufvudsakligen anmärka, att svårligen någon precist skall kunna hänföra lagstiftningen i de ämnen nämnda paragraf afhandlar till den ekonomiska lagstiftningen, eller neka att föremålet för stadgandet tillhör området för den civila lagstiftningen. Dertill kommer, att ett stadgande i detta syfte skulle leda derhän, att det skulle vara omöjligt verkställa inköp af skog i större skala i Norrland. Deraf skulle åter nödvändigtvis följa försök att kringgå lagen. Huru man nu gör, så får man icke belägga naturliga rättigheter med onaturliga band, ty dermed förlorar man mera än man vinner med hänseende till det mål, hvartill man sträfvat, och skapar derjemte trots mot lagen och det förakt för densamma, som visar sig, då lagen kringgås; hvarjemte man framkallar ändlösa processer. I allt fall tillhör den fråga, som afhandlas i § 5, ett helt annat lagstiftningsområde än förslaget öfriga delar, och jag skulle finna olämpligt att i sammanhang med dessa derom fatta beslut. Hvad jag sålunda i korthet anfört föranleder mig att påstå, det Betänkandet, så väl i formelt som reelt hänseende, är oantagligt; hvarför jag yrkar afslag derå.

Herr Johan Olsson: Oaktadt detta lagförslag blifvit framhållet, såsom det der skulle åstadkomma ett väl behöfligt hejdande af nu pågående skogsförödelse, kan jag för min del icke biträda detsamma, emedan jag är lifligt öfvertygad att, såsom redan också är sagdt, det innebär ett alldeles för stort ingrepp i eganderätten. Förutom detta stora fel hos förslaget finnes äfven ett annat, och det är, att detsamma just genom detta ingrepp kommer att medföra en mängd af processer, hvilka äro mera betungande för folket, än sjelfva denna skogsförödelse. Tillhörde jag den allmänna åklagarekåren, skulle jag måhända finna mig föranlåten att tillstyrka förslaget, men såsom en man af folket önskar jag ingenting lifligare än att få delta i likprocessionen vid den stundande begrafningen.

Jag yrkar emellertid afslag å Betänkandet i dess helhet.

Herr Jöns Pehrsson: Jag afstår från det begärda ordet och yrkar afslag å Betänkandet, under förhoppning att de fleste af Kammarens ledamöter deruti förena sig.

Herr Medin: Äfven jag skulle denna gång afstått från ordet, om icke en talare påpekat några förhållanden i den ort jag representerar, hvilka jag önskar besvara. Jag vill till att börja med icke, såsom många här gjort, klandra Lag-Utskottet för sitt Betänkande; ty det förundrar mig icke, att Lag-Utskottet nu tagit steget fullt ut, då man den ena riksdagen efter den andra fått höra samma klagan; och för min del tror jag ej detta är annat än ett försök för att få se, om man nappar på kroken

eller icke. För min del är jag icke nöjd med förslaget. Erfarenheten har visat hvad som egentligen varit och blifver orsaken till skogarnes bättre eller sämre vård; och det är just den omständigheten, att skogarne fått något värde. I mina yngre år satte man ej något värde på skogen, emedan den ej kunde till något pris afverkas. Svedjandet var den värsta förödelsen. Slutligen insåg man det skadliga häruti och fann, att detta i längden icke kunde bära sig, hvarföre man lät skogen ligga några år, och detta var nödvändigt för att ej få endast ljunng på backarne. Nu låter man riset ruttna och bränner det icke, och nu kan man få afsättning. Den, som tror, att det ej finnes skog i Småland, kan jag upplysa, att det verkligen finnes sådan der och detta i ganska stor mängd. Representanten från Malmö kan äfven upplysa om den saken.

Min öfvertygelse är den att, som sagdt, man vårdar skogen bättre nu än förr, emedan man nu får något för den. Samme talare har nämnt om, huru det var på 1830-talet; jag minnes också huru det då var. Ingalunda undrade jag på, om allmogen hatade eken, emedan den stod öfver åkern, och så, att åkern ej bar någon gröda. Om man högg ned, så fick man länsmannen på sig och blef ålagd en ganska dryg plikt, eller också måste man betala böter -- inkognito; och derigenom uppstod detta hat. Det har här sagts, att det ej fanns ek i Småland; men att så ej var förhållandet vet jag så mycket bättre, som jag sjelf verkställde åtskillig kronoskjuts just af ek, som skulle transporteras till Carlskrona; hundratals hästar togos ut för sådan ek, som höggs för Kronans räkning. Man fick då 18 skilling för milen, och fick dessutom fara två mil för att lassa. De första åren funnos många, som hade den åsigten, att man ej skulle vårda eken, men nu börjar denna åsigt att mer och mer försvinna. Emellertid så anser jag ingalunda lämpligt att ställa sig under förmynderskap med afseende å skogsvården; då kunde ju en annan motionera, att man skulle hafva kommunalstyrelsen såsom kontrollant äfven öfver jordbruket; och man kan icke så noga veta hvar denna kontroll skulle sluta.

En annan talare från Östergötland tog saken ganska knapphändigt och nästan befallde Kammaren att antaga femte punkten. För min del är jag just ej rädd att antaga denna punkt, ty den är i sjelfva verket ej särdeles skadlig, men den gagnar oss ej heller. Ty i stället för att man nu säljer afverkningsrätten till skogen för 10 år, skulle man då sälja den för everldeliga tider. Hvad särskildt de norrländska skogarne beträffar, hafva vi ju under Riksdagens lopp ej allenast bifallit, att en komité för den frågans utredning skall tillsättas, utan äfven anslagit medel dertill, allt under förhoppning att erhålla en förbättrad lagstiftning; och med det stora värde, som dessa skogar hafva, var detta alldeles på sin plats.

Ganska få hafva här talat för bifall till det föreliggande förslaget, och äfven jag håller mig till flertalet; ty jag anser i hög grad olämpligt, att, om jag vill sälja några stockar ur min egen skog, jag först skall gå och begära tillstånd af kommunalstyrelsen. Och hvem skall för öfrigt se efter kommunalstyrelsens skogar? Skola dessa vara fria från kontroll?

Vidare skall jag ej uppehålla Kammaren; jag har endast velat säga mina tankar, och förklarar på samma gång, att jag kommer att rösta för afslag till Utskottets förslag.

Herr Grape: Oaktadt jag är öfvertygad, att detta förslag till dess flesta delar icke är praktiskt eller kommer att medföra den nytta, som dermed afses, så vill jag dock, hvad särskildt femte punkten beträffar på det lifligaste förorda densammans antagande; och detta synnerligast derföre, att, då klagan öfver skogsförödelsten är så allmän och i min tanke också befogad, Riksdagen måtte uttala sin mening och visa, att hon verkligen nitälskar för en bättre ordnings införande i detta fall. För öfrigt instämmer jag i hvad de talare anförde, som yrkat bifall till femte punkten.

Öfverläggningen förklarades vara slutad. Då rörande förslagens särskilda paragrafer olika yrkanden blifvit gjorda, hemställde Herr vice Talmannen och beslöt Kammaren, att berörda paragrafer, hvar för sig, skulle göras till föremål för proposition. Vid de i öfverensstämmelse härmed nu framställda propositionerna blefvo:

§§ 1—4.

Afslagna.

§ 5.

Mellan bifall och afslag å denna paragraf begärdes votering, för hvars anställande nu blef uppsatt, justerad och anslagen följande voteringsproposition:

Den, som godkänner 5 § i det förslag till förordning, som blifvit framställt i Lag-Utskottets Utlåtande N:o 36,

röstar ja;

Den det ej vill,

röstar nej;

Vinner nej, är den ifrågavarande paragrafen af Kammaren afslagen.

Omröstningen visade 41 ja och 86 nej, hvadan äfven denna paragraf afslagits.

§§ 6—10 i förslaget, äfvensom *Utskottets slutliga hemställan* (sid. 12) om ett tillägg till Kongl. Stadgan om skiftesverket i riket af den 9 November 1866,

blefvo likaledes afslagna.

§ 5.

Föredrogos och godkändes Stats-Utskottets förslag till Riksdagens underdåniga skrivelser:

N:o 42, angående statsbidrag till vägars anläggning, bro- och hamnbyggnader samt kanaler, äfvensom sjösänkningar och andra vattenaftappningsföretag m. fl. dylika föremål,

N:o 43, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga Proposition angående bestridande af kostnaderna för allmänt kyrkomöte,

N:o 44, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga Proposition i fråga om beviljandet af lånebidrag för reparation af domkyrkan i Carlstad,

N:o 45, angående allmänna vilkor och stadganden i afseende på de statsbidrag, som under denna riksdag beviljats för väganläggningar och vägförbättringar, bro- och hamnbyggnader samt kanaler äfvensom sjösänkningar och andra vattenaftappningsföretag m. fl. dylika föremål,

N:o 46, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga Skrifvelse angående lydelsen af 23 § i Riksgäldskontorets vid sednaste riksdag utfärdade reglemente; och

Lag-Utskottets förslag till Riksdagens underdåniga skrifvelse, N:o 53, angående ändring i Kongl. Förordningen om kyrkostämma samt kyrkoråd och skolråd.

§ 6.

Anmäldes och bordlades:

Banko-Utskottets Utlåtande och Memorial:

N:o 20, i anledning af Herr C. A. Mannerskantz' motion rörande omorganisation af landets penningväsende,

N:o 21, med förslag till instruktion för nästkommande Riksdags Banko-Utskott,

N:o 22, med förslag till instruktion för Riksdagens Revisorer af Riksbanken,

N:o 23, med förslag till instruktion för Riksdagens Revisorer vid diskontkontoret i Stockholm samt lånekontoren i orterna;

Lag-Utskottets Memorial och Utlåtanden:

N:o 43, i anledning af dels Kamrarnes skiljaktiga beslut rörande en punkt i Utskottets Utlåtande N:o 31, angående föreslagna ändringar i gällande kommunalförfattningar, dels återremiss af en annan punkt i samma Utlåtande,

N:o 44, med förslag till sammanjemkning af Kamrarnes skiljaktiga beslut vid behandling af Utskottets Utlåtande N:o 33 rörande ränta på ränta,

N:o 45, i anledning af väckt motion om förlikningskomitéers inrättande i hvarje kommun,

N:o 46, i anledning af väckt motion om förändring af 3 mom. 9 § i Kongl. Förordningen angående grunderna och vilkoren för hemmanssklyfning och jordafsöndring den 6 Augusti 1864,

N:o 47, i anledning af väckta motioner om upphäfvande af 2 Kap. 5 och 6 §§ Giftermålsbalken, och

N:o 48, i anledning af väckt motion om vissa åtgärders vidtagande till åstadkommande af kontroll å verkställigheten af utslag, hvarigenom urbotta bestraffning ådömts icke häktade personer;

Medkammarens protokollsutdrag N:o 220, af den 6 Maj, med delgifvande af Första Kammarens bifall till dess Tillfälliga Utskotts Utlåtande N:o 14, i anledning af återremiss af Utskottets Utlåtande. N:o 5, i anledning af väckt motion om åtgärders vidtagande till hämmande af lösdrifveriet och tiggeriet i landet.

På Herr vice Talmannens hemställdan beslöt Kammarerna, att såväl här ofvan nämnda som jemväl öfriga, redan förut en gång bordlagda ärenden skulle i ändamål af ytterligare bordläggning sättas främst å den föredragningslista, som komme att upprättas för nästa sammanträde.

Sammanträdet afslutades kl. 10 $\frac{1}{4}$ e. m.

In fidem
H. Husberg.

Fredagen den 8 Maj.

Kl. 11 f. m.

§ 1.

Protokollsutdrag för den 7 dennes upplästes och godkändes.

§ 2.

Föredrogos å nyo och blefvo för andra gången bordlagda:

Konstitutions-Utskottets Memorial N:o 10;

Stats-Utskottets Utlåtande N:o 98;

Lag-Utskottets Utlåtande N:o 42;

Stats-Utskottets Memorial N:o 101 och Utlåtande N:o 102;

Banko-Utskottets Utlåtande N:o 20;

Samma Utskotts Memorial N:is 21—23;

Lag-Utskottets Memorial N:is 43 och 44, och Utlåtanden N:is 45—48;

samt

Första Kammarens protokollsutdrag N:o 220.

§ 3.

Å nyo företogs till afgörande Lag-Utskottets Utlåtande N:o 37, i anledning af väckt motion om upphäfvande af 7 § 2 mom. samt 8 § i Kongl. Förordningen angående grunderna och villkoren för hemmansklyfning och jordafsöndring den 6 Augusti 1864.